

et

Euroopa Liit
Regionaalpoliitika

info regio

panorama

| Nr 26 | juuni 2008 |

ELi ühtekuuluvuspoliitika 1988–2008: investering Euroopa tulevikku

1986

1989

1992

1993

1997

1999

2008

1999

2003

2002

2001

2004

SISUKORD

Eessõna Dirk Ahner	1
Piirkonnad on olulised Danuta Hübner	2
Investeering inimestesse Vladimír Špidla	6
1989–1993: projektidest programmideni	8
1994–1999: konsolideerumine ja jõudude kahekordistamine	14
2000–2006: laienemise edu tagamine	18
2007–2013: kasv ja töökohad tähelepanu keskmes	22
Vaadates tagasi aastale 1988 Arutelu Euroopa Komisjoni ametnike vahel	26
Lõpumärkused	36

Fotod: Euroopa Komisjon

Esikaas: Digital Vision/Getty images, © DG REGIO

Idee ja tekst (kui pole teisiti märgitud) Wolfgang Petzold erilise tänuga Jean-Charles Leygues'le, Hugo Poelman, Daniel Mouqué, Caroline Taylor ja Thomas Durieux, (Tipik Communications).

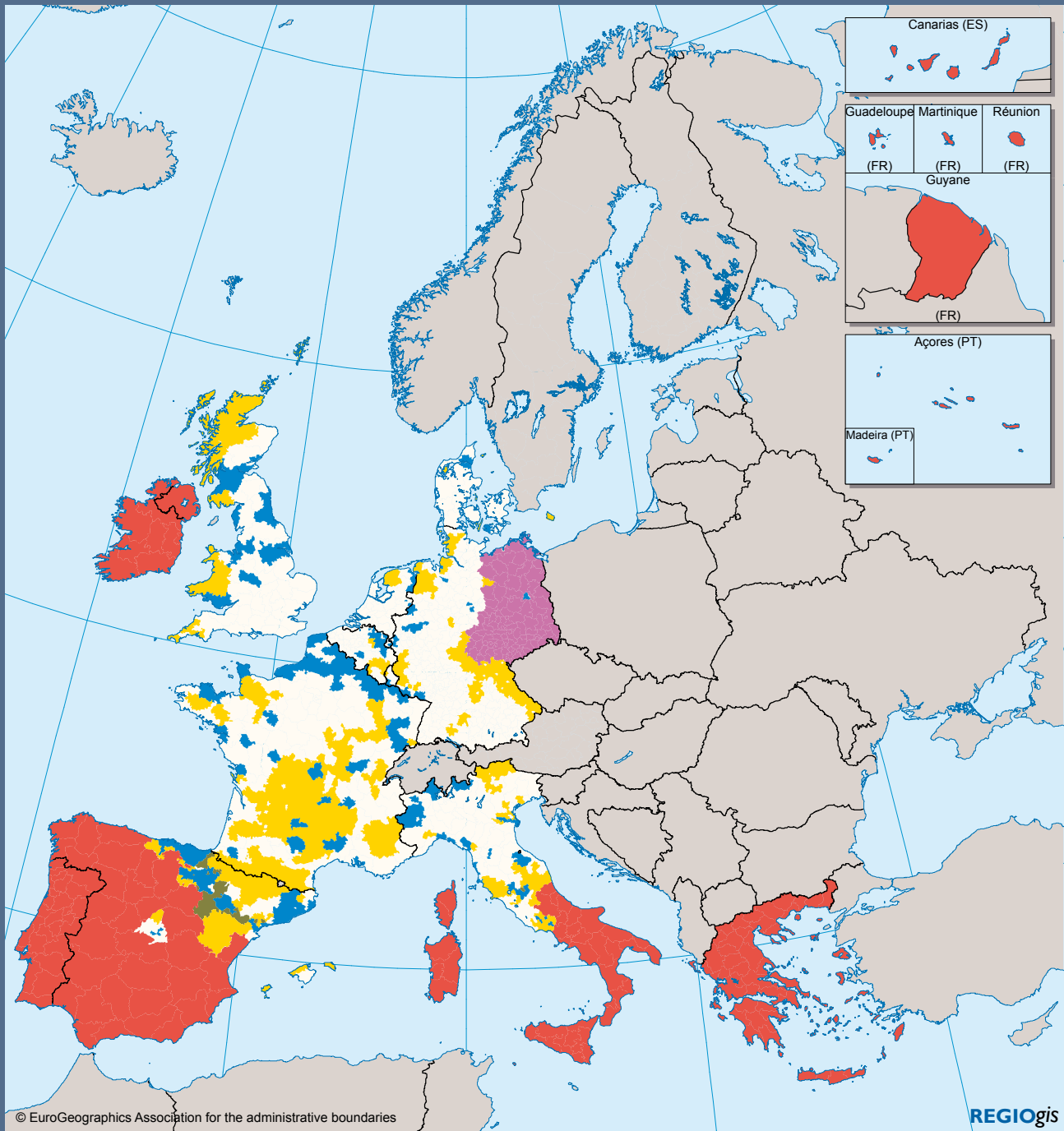
Toimetaja: Raphaël Goulet, Euroopa Komisjon, Regionaalpoliitika peadirektoraat.

Antud ajakirja trükitakse ümbertöödeldud paberile inglise, prantsuse ja saksa keeles.

See on saadaval 22 Euroopa Liidu keeles aadressil:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Käesolevas väljaandes avaldatud arvamused kuuluvad autoritele ning ei peegelda tingimata Euroopa Komisjoni vaateid.

Struktuurifondid aastatel 1989–1993: abikõlblikud piirkonnad

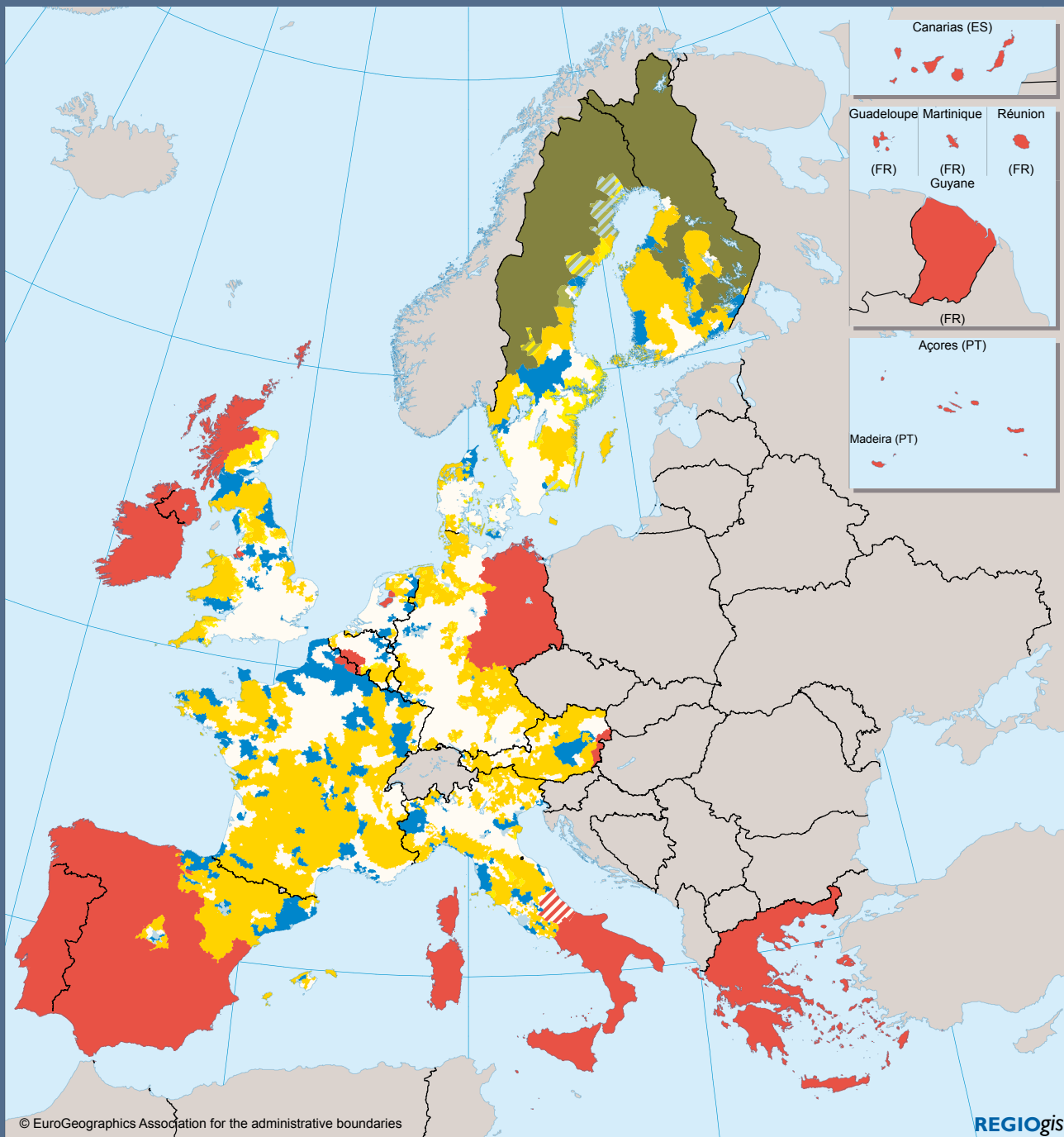
- Eesmärk nr 1*
- Eesmärk nr 2
- Eesmärk nr 5b
- Eesmärgid nr 2 ja 5b
- Uued Saksaa liidumaad

Uued Saksaa liidumaad, mis on abikõlblikud alates 1990. aastast. ELi väliste riikide olukord 1993. aastal.

* piirkonnad, kus SKT inimese kohta on väiksem kui 75% ELi keskmisest

Struktuurifondid aastatel 1994–1999: abikõlblikud piirkonnad

Eesmärk nr 1*: täielikult abikõlblikud	Eesmärk nr 6: osaliselt abikõlblikud
Eesmärk nr 2: täielikult abikõlblikud	Eesmärk nr 5b ja 6: osaliselt abikõlblikud
Eesmärk nr 2: osaliselt abikõlblikud	Eesmärk nr 2 & 6: osaliselt abikõlblikud
Eesmärk nr 5b: täielikult abikõlblikud	Eesmärk nr 2 ja 5b: osaliselt abikõlblikud
Eesmärk nr 5b: osaliselt abikõlblikud	Eesmärk nr 2, 5b ja 6: osaliselt abikõlblikud
Eesmärk nr 6: täielikult abikõlblikud	Eesmärk nr 1: Aastatel 1994–1996

Rootsi, Soome ja Austria said abikõlblikeks alates 1995. aastast. Abruzzo oli 1. eesmärgi alusel abikõplik alates 1994. aasta 1. jaanuarist 1996. aasta 31. detsembrini. ELi-väliste riikide olukord 1999. aastal.

* piirkonnad, kus SKT inimese kohta on väiksem kui 75% ELi keskmisest

0 1.000 km

Peadirektor Dirk Ahner

DIRK AHNER (EUROOPA KOMISJONI REGIONAALPOLIITIKA PEADIREKTORAADI PEADIREKTOR)

Eessõna

Hea lugeja,

käesolev Panorama number on pühendatud üksnes Euroopa Liidu juba 20 aasta pikkusele ühtekuuluvuspoliitikale. 1988. aasta 24. juunil jõudis Komisjon kokkuleppele määruse osas, mis paigutas ELi olemasolevad rahalised vahendid majandusliku ja sotsiaalse ühekuuluvuse konteksti. Terminit kasutati esimest korda kaks aastat varem seoses ühtse Euroopa aktiga. Sellest hetkest alates on ühtekuuluvuspoliitika olnud üks olulisemaid ja kõige rohkem arutletavamaid ELi poliitikaid. Seetõttu arvasime, et oleks kasulik uurida, kui hästi on seda selgitatud ja kui stabiilne on olnud selle rakendamine ja mõju nende aastate jooksul.

1988. aasta oli oluline seetõttu, et lisaks uuele poliitika tutvustamisele lõppes ka arutelu, mis oli alanud mõned aastad varem. Alates 1970. aastate lõpust katsetati ELi rahaliste vahendite liitmist sihtotstarbelistele ja mitme aasta pikkustele programmidele, sealhulgas integreeritud arenguprogrammide ja hiljem ka integreeritud Vahemere programmide osana. Võrreldes rahaliste vahendite väljakujunenud sihtotstarbelise kasutamisega olid sellised lähenemised sootuks teistsugused. Liikmesriikide algatatud ja nende poolt rakendatavate projektide iga-aastane kulude tagasimaksesüsteem ei olnud enam veenev ning see tuli asendada tulemuslikuma lähenemisega.

Sellest ajast alates on ühtekuuluvuspoliitika vorminud ühenduse sekkumisi läbi strateegiliste lähenemiste Euroopa, riigi ja piirkonna tasandil. Ta on aegade jooksul kohanenud, ilma et oleks kadunud algne tegevusplaan, milleks on töö Euroopa piirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku arengu nimel. Ta on jätkuvalt võimaldanud riikide valitsuste ja piirkondlike ning kohalike omavalitsuste osa-

„Ühtekuuluvuspoliitika on aegade jooksul kohanenud, ilma et oleks kadunud algne tegevusplaan, milleks on töö Euroopa piirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku arengu nimel.“

lemist kesksetes strateegiates ja võrgustikes, mis on põhimõtete ja riigipiiride ülesed.

Piirkondliku arengu jätkumiseks ei ole ühte universaalset lahendust. Sellegipoolest moodustavad sellised põhimõtted nagu partnerlus, läbipaistvus, lähimus ja osalus kodanikuühiskonnas arengupõhimõtete põhiväärtuse. Nad kindlustavad avaliku ja erasektori koostööd ning neis on potentsiaali liita tõhusus detsentraliseerimise ja aktiivse osalusega. Seetõttu on ühtekuuluvuspoliitika sama kaasaegne kui 1988. aastal.

Usun, et väljaanne pakub nauditavaid lugemishetki.

Volinik **Danuta Hübner**

LEHEKÜLG 2

DANUTA HÜBNER
(EUROOPA KOMISJONI
REGIONAALPOLIITIKA VOLINIK)

Piirkonnad on olulised

Majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse eesmärk oli kirjas ühtses Euroopa aktis ning see sai tegelikkuseks 1988. aastal, kui võeti vastu esimene määrus, millest sai alguse ühtekuuluvuspoliitika. Maastrichti, Amsterdami ja Nice'i lepingud kinnitasid uuesti poliitika olulisust ja Lissaboni lepingu eelnõuga isegi laiendati selle mõjuvaldkonda, lisades uue territoriaalse mõõtme. 1988., 1992., 1999. ja 2005. aasta Euroopa Ülemkogud kinnitasid ühtekuuluvuspoliitika olulisust, eraldades üha suuremaid summasid Euroopa eelarvest selle poliitika läbiviimiseks.

Heites pilgu tagasi ELi ühtekuuluvuspoliitika esimesele 20 aastale, saab selgeks, et murranguliseks aastaks jääb endiselt 1988. Euroopa majandusgeograafia avastamine põhjustas kohe kardinaalse pöörde ELi, riikide ja piirkondade strateegiates. Kõige suuremat tuge vajavate piirkondade tuvastamise, prioriteetide kindlaksmääramise, kohalike asutuste kaasamise ja ühise halduse, reguleerimise ja hindamiskriteeriumite kehtestamise tagajärjed ei ole mitte ainult käegakatsutavad tulemused, vaid ka ainulaadne mitmetasandiline valitsemine.

Tänu ühtekuuluvuspoliitikale on selge, et kõikidel osanikel üle Euroopa Liidu on võimalus ühisturul osalemiseks ja sellest kasu saamiseks. Ühtekuuluvuspoliitika on turu „tuntav käsi“, mille eesmärk on tasakaalukas ja jätkusuutlik areng, edendades samal ajal Euroopa Liidu ülest majanduslikku lõimumist. Maa-alale keskenduv poliitika

„Ühtekuuluvuspoliitika on turu „tuntav käsi”, mille eesmärk on tasakaalukas ja jätkusuutlik areng, edendades samal ajal Euroopa Liidu ülest majanduslikku lõimumist.”

muudab oluliseks iga Euroopa piirkonna selliselt, et piirkondlikkus ei ole takistus majandustegevuse optimaalseks jaotumiseks, vaid sellest võib saada eraldiseisva arengu allikas. Uued majandusteooriad toetavad sellist lähenemist. Mitmed uuringud tõestavad, et asukoht on oluline ning piirkondliku poliitikaga saab palju ära teha.

Kas oma esimese 20. aasta jooksul on ELi ühtekuuluvuspoliitika saavutanud oma eesmärgi?

Fakt on see, et alates 1988. aastast on ELis aset leidnud märkimisväärne majanduslik ja sotsiaalne lähenemine. Aastatel 1995–2005 vähendas Kreeka lõhet ülejäänud ELi 27 liikmesriigiga, kui sisemajanduse kogutoodang inimese kohta suurenes 74 protsendilt 88 protsendini ELi keskmisest. 2005. aastaks oli Hispaania lõhe vähenenud 91 protsendilt 102 protsendini ja Iirimaa saavutas 145 protsenti ELi keskmisest, alustades 102 protsendist. Samasuguseid tulemusi on oodata ka uutes liikmesriikides, kus ühtekuuluvuspoliitika on just hakanud mõju avaldama, toetades kõrgeid kasvunumbreid.

Madala SKT-ga piirkondade üpris tugevad majanduskasvud on tõestuseks asjaoluks, et ELi piirkonnad lähenevad. Aastatel 1995–2004 vähenes nende piirkondade arv, kus SKT inimese kohta oli alla 75 protsendi ELi keskmisest, 78-lt 70-ni ning nende piirkondade arv, kus SKT inimese kohta oli alla 50 protsendi ELi keskmisest vähenes 39-lt 32-ni.

Ühtekuuluvuspoliitika parandab piirkondlike majanduste konkurentsivõimet, kuna nii on võimalik pakkuda selliseid euroopalikke avalikke hüvesid, mida turg ei suuda pakkuda. Sellisteks näideteks on transpordi ja energia peavõrgud, tõeline Euroopa keskkonnapoliitika, investeeringud haridusse ning uurimis- ja arendustegevus. Tuleb ka ära märkida, et käesoleval ajavahemikul on ühtekuuluvuspoliitika investeerimisprioriteedid radikaalselt muutunud. Neljandik vahenditest on suunatud

uurimis- ja uuendustegevusse ning umbes 30% keskkonnainfrastruktuuri arendamise ja kliimamuutusega võitlemise meetmetesse.

Kuid ühtekuuluvuspoliitika lisaväärtus on midagi rohkemat kui investeeringud kasvu ja tööhõivesse. Ainulaadse mitmetasandilise valitsemise abil kaasatakse poliitikate kujundamisse ja rakendamisse kohalikud ja piirkondlikud osapooled, millega kaasneb tegevuse tõhususe kasv ja teadmised kohaliku olukorra kohta. See tagab vastavuse ühenduse teiste poliitikatega, olgu selleks siis riigiabi, keskkond, transport, uuendustegevuse toetused või infoühiskond. See töötab trooja hobusena, et parandada ja tänapäevastada riiklikke haldusorganeid, suurendada läbipaistvust ning edendada head valitsemist. Viimaks suudab see mõjutada inimesi mitmete piiriüleste ja rahvusvaheliste programmide ning võrgustike abil koos töötama.

Täna on ühtekuuluvuspoliitika varadel ja asukoha inimestel põhinev välja arenenud ja toimiv arengupoliitika. See on oluline eelis uute väljakutsetega tegelemisel, millega Euroopa piirkonnad silmitsi seisavad. Nad peavad seisma vastamisi vajadusega kohaneda ülemaailmse majanduse survega, kliimamuutus toob kaasa probleemid ja loob võimalusi mitmetele sektoritele, demograafilise olukorra ja vananeva rahvastiku tõttu on vaja muuta tööturu poliitikat ja majanduslike muutuste tõttu esile kerkinud sotsiaalsed riskid vajavad uusi lähenemisi.

Majandusteadlased kinnitavad, et piirkondlik ja kohalik areng, mis väljendub majanduskasvu ja vähendatud geograafilise erinevuse ühendamises, muutub nende väljakutsete lahendamise jaoks järjest olulisemaks. Ühtekuuluvuspoliitika tuleviku arutelu tuleb näha selles kontekstis.

Meie poliitika saavutusi on esile tõstnud ka teised riigid. Huvi tunnustamiseks on komisjon allkirjastanud vastastikuse mõistmise memorandumid piirkondade poliitika koostöö kohta Hiinaga, Venemaaga ja Brasiiliaga. Kõik riigid seisavad silmitsi kasvavate piirkondlike erinevustega ja parema valitsemise suurte väljakutsetega ning rohkem tähelepanu pööratakse altpoolt tulevale informatsioonile poliitika ja otustusprotsesside vältel. Mitmed riigid ja organisatsioonid (Lõuna-Aafrika, Ukraina, MERCOSUR, WAEMU) on väljendanud elavat huvi ELi ühtekuuluvuspoliitika vastu, kuna seda peetakse väga tõhusaks mehhanismiks, võttes arvesse piiratud eelarvet. Rahvusvahelise koostöö tulemusena kannab ühtekuuluvuspoliitika Euroopa väärtusi väljapoole Liitu.

*„Rahvusvahelise koostöö tulemusena
kannab ühtekuuluvuspoliitika Euroopa
väärtusi väljapoole Liitu.“*

LEHEKÜLG 5

Volinik Vladimír Špidla

LEHEKÜLG 6

VLADIMIR ŠPIDLA (EUROOPA KOMISJONI TÖÖHÕIVE, SOTSIAALKÜSIMUSTE JA VÕRDSETE VÕIMALUSTE VOLINIK)

Investeering inimestesse

Euroopa Sotsiaalfond on inimestesse investeerinud juba rohkem kui 50 aastat. Liidu alusepanijad demonstreerisid oma ettenägelikkust ja pragmatismi, kui lisasid fondi Rooma lepingusse. Täna finantseerib ESF aktiveerimismeetmeid ja kvaliteetsete töökohtade loomist parema kvalifikatsiooni tulemusena. See on oluline võrdsete võimaluste tagamiseks ning toetab ebasoodsas olukorras olevaid inimesi. Umbes 10 miljonist inimesest, kes osalevad igal aastal ESF-i tegevustes, on pooled naised ja umbes 1,2 miljonit on vanemas eas töötajad.

Kuigi ESF loodi esialgselt selleks, et korvata traditsiooniliste tööstusharude töökohade kadusid, koolitades ümber töötajaid, algas uus ajastu 1970. aastatel. Esimest korda muutus noorte töötus probleemiks. Seetõttu muutis Euroopa Komisjon alla 25-aastastele inimestele suunatud toetusprogrammid esmatähtsaks. See oli ka ajastu, kui toetust laiendati naistele ning eriti nendele, kellel oli vähe oskusi ja kes suundusid tagasi tööturule. 1980. aastate alguse energiakriisi, majanduslanguse ja ennenägematu töötusega kaasnesid uued väljakutsed, kuid ka uued lähenemised. Komisjon võttis vastu olulise otsuse

toetada ESF-i kaudu veelgi rohkem väljaõpet uute tehnoloogiate valdkonnas.

1988. aasta reform oli ESF-i jaoks oluline muutus mitmel põhjusel:

- > kehtestati uus ja mitmekülgsem visioon Euroopa solidaarsusest: ESF-i toetust laiendati, et see hõlmaks sotsiaalse ühtekuuluvuse dimensiooni, mille kaudu toetada kõrge töötuse määraga vaesemaid piirkondi;
- > samuti võimaldasid mitmeks aastaks planeeritud programmid keskenduda pikaajalistele eesmärkidele;
- > lõpuks pandi alus ka partnerluse põhimõttele ja seda on sellest ajast alates järjekindlalt arendatud. Selle asemel, et ise juhtida tuhandeid projekte, jagab komisjon ESF-i vahendite planeerimist ja haldamist liikmesriikide ja piirkondadega.

Euroopa lõimumise uus ajastu algas külma sõja lõpuga, millega kaasnes ka Kesk- ja Ida-Euroopa riikide ühinemiseväljavaade. Paralleelselt algas ka uus üleilmastumise etapp, mis püstitas veelgi rangemad nõudmised meie kodanike tööalase ja geograafilise mobiilsuse suhtes. Amsterdami lepingu jõustumisega 1997. aastal käivitati Euroopa tööhõivestrateegia ning sellest ajast alates on ta mänginud keset rolli EL-i poliitikate kooskõlastamises, et luua rohkem ja paremaid töökohti. ESF-ist sai Euroopa finantsvahend Euroopa tööhõivestrateegia rakendamiseks ning samuti on ta üks Lissaboni strateegia põhimõtetest.

„Koos teiste struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega muudab ESF Euroopa väärtuste tähendused ja solidaarsuse reaalsuseks.”

LEHEKÜLG 7

27 liikmega Liidus koosneb Euroopa tööjõud 200 miljonist kõrgelt kvalifitseeritud oskustega inimesest, kuid peame muutuma veelgi nõudlikumaks, sest ees ootavad ülemaailmsed väljakutsed. Rahvastiku vananemine tähendab, et me ei saa jätta kasutamata mitte kellegi potentsiaali, olgu ta siis vana või noor, kodanik või sisserändaja, ülikooli lõpetanud või akadeemilise hariduseta inimene. Lisaks nõuavad kiired muutused tehnoloogia arengus ja majanduses suurt paindlikkust Euroopa ettevõtete ja inimeste poolt. ESF saab aidata ühendada inimeste vajadusi tööturu nõudlusega. See aitab liikmesriikidel täide viia oma paindlikkuse ja turvalisuse programme. Meie vara on meie inimressursid ja inimvõimekus ning ESF aitab meil seda eelist strateegiliselt ja edukalt ära kasutada.

ESFi toetused ei väljendu ainult rahas, sest fondi panus riigi tööturupoliitikasse võib vahel olla päris väike. Väikeste kuludega võimalik lisaväärtus tekib tänu sellele, et ESF-i programme kasutatakse tihti uute lähenemiste ja ideede katsetamiseks ja õppimiseks teistelt liikmesriikidelt koostöö ja võrgustike abil. Suures ja mitmepalgelises Euroopa Liidus vajame piiriülest koostööd rohkem kui kunagi varem. Selline lisaväärtus ei ole kulukas, kuid väärrib pingutust, sest Euroopa Liit peab muutuma veelgi uuenduslikumaks ja dünaamilisemaks, kui ta soovib maailma majanduses olla konkurentsivõimeline.

ESFi programmid vastavad riiklikele ja kohalikele vajadustele ning need põhinevad laiaulatuslikul partnerlusel. Programmide üle arutlevad ja nende suhtes võtavad

vastu otsuseid liikmesriigid ja Euroopa Komisjon ning neid rakendatakse mitmete avaliku ja erasektori organisatsioonide abil. Organisatsioonide hulka kuuluvad riigiasutused, piirkondlikud ja kohalikud asutused, haridus- ja väljaõppeasutused, valitsusvälised organisatsioonid ja vabatahtlike sektor ning ka sotsiaalpartnerid, ameti- ja kutseliidud ja ettevõtted.

Hiljuti planeeriti aastateks 2007–2013 117 ESFi programmi, mille koguväärtus on rohkem kui 75 miljardit eurot. Järgmiste aastate jooksul tuleb programmid muuta käegakatsutavateks tulemusteks ja arenguks. Rohkem kui kunagi varem peame ESFi kasutama seal, kus tal on kõige suurem mõju ning keskenduma oma eelarves vastavasisulistele prioriteetidele.

Koos teiste struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega muudab ESF Euroopa väärtuste tähendused ja solidaarsuse reaalsuseks. Minu arvates on just see kõige olulisem aspekt Euroopa Sotsiaalfondi ajaloos ja ka tulevikus.

1985

Hispaania ja Portugali ühinemisakti sõlmimine

1986

London Euroopa Ülemkogu

5. ja 6. detsembril 1986 leppis Euroopa Ülemkogu Londonis kokku ühtse Euroopa akti suhtes.

1988

Brüssel Euroopa Ülemkogu

11. ja 12. märtsil 1988 leppis Euroopa Ülemkogu Brüsselis kokku esimese mitmeaastase Ühenduse eelarve suhtes aastateks 1989–1993, mida sageli nimetatakse „Delors I paketiks“.

LEHEKÜLG 8

1989 – 1993

Projektidest programmideni

Kuigi regionaalseid tasakaalustamatusi käsitlevate Ühenduse poliitikate päritolu on leitav Rooma lepingust, loodi Euroopa Regionaalarengu Fond alles aastal 1975. Algusaastail oli tegevus puhtalt riiklikul tasandil ja rahastas ettemääratud projekte liikmesriikides, millel oli Euroopas piirkondlikud vähe mõjuvõimu. Iga-aastane olemasolevate projektide valimise ning uuesti rahastamise süsteemi rakendasid sarnaselt Ühenduse muud territoriaalse mõjuga fondid, nagu näiteks Euroopa Sotsiaalfond ning Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond. Seega tõusis 1980. aastate alguses päevakorda Ühenduse instrumentide efektiivsus ning nende integreerimist otsiti mitmetest pilootprogrammidest. Aastal 1986 töid võtmesündmused endaga kaasa tõuke ehtsama euroopapärasema ühtekuuluvuspoliitika suunas, nimelt ühtse Euroopa akti, Kreeka, Hispaania ja Portugali ühinemise ning ühtse turu programmi vastuvõtmise näol. Märtsis 1988 otsustas Euroopa Ülemkogu Brüsselis eraldada struktuurifondidele 64 miljardit eküü¹, mis kujutas endast aastaressursside kahekordistumist ajavahemikul 1989–93. 24. juunil 1988 võttis Ülemkogu vastu esimese ühtekuuluvuspoliitika egiidi all struktuurifonde integreeriva määruse. See pöördepunkti kujutav reform viis sisse taolised võtmepõhimõtted, nagu vaeseimatele ja mahajäänuimatele piirkondadele keskendumine, mitmeaastane kavandamine, investeringute strateegiline orienteeritus ja piirkondlike ning kohalike partnerite kaasamine.

TEE REFORMINI

Pärast Kreeka ühinemist 1981 ja Portugali ning Hispaania ühinemist 1986 olid Euroopa Ühenduse 12 liikmesriigi vahelised piirkondlikud erinevused märkimisväärselt laienenud. Enne ühinemist oli Ühenduse keskmisest 30% madalam aastasisetulek ühel eurooplasel kaheksast; pärast ühinemist 1986. aastal oli see ühel viiest.

Eelarvekríisi ning siseturu väljakujundamise ja majandusliku ning sotsiaalse ühtekuuluvuse tõhustamise soovi tulemusena esitas Komisjon Parlamendile ja Ülemkogule ettepanekud Ühenduse rahandussüsteemi reformimiseks. Oma 15. veebruari 1987. a teadaandes pealkirjaga „Ühtse akti edu tagamine: Euroopa uus piir“, mida hiljem kutsuti „Delors I paketiks“, soovitas Komisjon eeskirju eelarvedistsipliini

ja -menetluse parandamiseks. Ettepanek puudutas uut institutsionaalset lepet, mille alusel Parlament, Ülemkogu ja Komisjon lepiks kokku mitmeaastase finantsperspektiivi ja eelarveprioriteetide suhtes. Brüsseli Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. veebruari 1988. aasta järelduste valguses sõlmisid kolm 29. juunil 1988 institutsionaalse leppe, millega loodi esimest korda viieaastane finantsperspektiiv aastast 1988 aastani 1992.

Komisjon esitas „valge raamatu“² ühise turu väljakujundamise kohta 1992. aastaks Ülemkogule juba aastal 1985. Pärast seda lisandus Itaalia majandusteadlaste Tommaso Padoa-Schioppa ja Paolo Cecchini³ kaks aruannet arutelule selle üle, kuidas saavutada edasine majanduse integreerimine. Kuigi Cecchini aruanne hindas „mitte-Euroopa“ maksumuseks, s.t

Itaalia

Infrastruktuuri parandamine

1985–1995

Jacques Delors

*Jacques Delors, Euroopa Komisjoni president
1985–1995.*

1989–1995

Bruce Millan

*Bruce Millan, Euroopa Komisjoni liige 1989–1995,
vastutav regionaalpoliitika ja suhete eest
regioonide komitee.*

ühtse turu mitteväljakujundamisest tingitud majanduslikuks kahjuks 4,25% kuni 6,5% SKT-st, viitas Padoa-Schioppa aruanne „tõsistele kõrgeenenud tasakaalustamatuste riskidele turu liberaliseerimise käigus“ ning pakkus välja „küllaldased saatemeetmed struktuuriliselt nõrkade piirkondade ja maade kohanemise kiirendamiseks“. „Delors I pakett“, mille Euroopa Ülemkogu lõpuks märtsis 1988 vastu võttis, juhatas sisse ambitsioonika 1992. aasta programmi, kaasaarvatud ühise põllumajanduspoliitika reformi, Ühenduse tegevuse tugevdamine ühtekuuluvuspoliitika, teaduse, tehnoloogia, keskkonna ja transpordipoliitika valdkondades.

Olulisim eelarvega seotud muudatus soodustas kolme struktuurifondi ning viis ressursside märkimisväärse suurenemiseni. Samal ajal, kui iga-aastased maksed suurenesid 6,4 miljardilt eküült aastal 1988 20,5 miljardi eküüni aastal 1993⁴, tõusis nende suhteline osa EÜ eelarvest 16%-lt peaaegu 31%-ni. Sellega kaasnes rahaliste vahendite juhtimise viisi radikaalne ümberkujundamine. Euroopa Sotsiaalfond (European Social Fund, ESF) aastast 1958, Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund, EAGGF) aastast 1962 ning Euroopa Regionaalarengu Fond (European Regional Development Fund, ERDF) aastast 1975 olid – suunavates määrustes kokkulepitud iga-aastase eelarvemenetluse ja riiklike kvootidega vastavuses – töötanud välja projektide uuesti rahastamise süsteemi, mille liikmesriigid valisid ja kasutusele võtsid.

Sellest justle retour-süsteemist üle saamiseks hakkas Komisjon piirkondlikke projekte arendama ja rahastama autonoomsemal ja

„Euroopa näeb oma tuleviku konkurentsi ja koostöö tasakaalustamises, kollektiivses püüdluses juhtida seal elavate meeste ja naiste saatust. Kas seda on kerge teha? Ei. Turujõud on võimsad. Kui jätaksime asjad omapäi, keskenduks tööstus põhja ning vabaajaveetmine lõunasse. Kuid need turujõud, oma näilisele võimsusele vaatamata, ei tõmba alati samas suunas. Inimese taotluseks ja poliitiliseks püüdeks on arendada välja tasakaalustatud territoorium.“

Jacques Delors, 1989

Kreeka

Transpordiühenduste parandamine

Uue piiriülese tee ehitus Kreeka ja Bulgaaria vahel, Drama, Kreeka.

Iirimaa

Raudteede ajakohastamine

Rööbastee ajakohastamine Dublini piirkonna linnalähirongide võrgu laiendamiseks.

Madalamaad

Veekaitse parandamine

LEHEKÜLG 10

1989-93

eksperimentaalsemal alusel, millest sai ühtekuuluvuspoliitika ellurakendamise näidiskava. Need erandid hõlmasid ERDFi, ESFi, ja EAGGF-Guidance'i kulutuste koordineerimist ning algasid 1979. aastal väikeste pilootprojektidega Napolis ja Belfastis ning mõned aastad hiljem Lozer departemangus Lõuna-Prantsusmaal. 1980. aastate alguses võeti Ühenduse teistes osades integreeritud arenguoperatsioonide (Integrated Development Operations, IDOs) kaudu ette ulatuslikumaid piirkondliku planeerimise integreeritud lähenemisele keskendunud eksperimentaalseid projekte. Suuremad Euroopa tasandil rahastatud eksperimentaalsed programmid olid 1986. aastal Kreeka, Itaaliale ja Prantsusmaale eraldatud integreeritud Vahemere programmid (Integrated Mediterranean Programmes, IMPs). Seda arengut toetasid linna- ja piirkondlike arengupoliitika paradigmuuatus ning integreeritumaid, alt-üles suunatud, ainult füüsilisele investeerimisele, nt ettevõtetele ja infrastruktuuri, keskendumise asemel „pehmeid“ meetmeid soovitavad uurimused.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA 1989 – 1993

1988. aasta reform viis sisse rea ühtekuuluvuspoliitika põhimõtteid ja instrumente, mis on jäänud sest saadik poliitika *mode d'emploi*'ks. Need põhimõtted on järgmised:

- > keskendumine piiratud eesmärkide arvule, fookusega kõige vähem arenenud piirkondadele;
- > analüüsil, strateegilisel planeerimisel ja hindamisel rajanevad mitmeaastased programmid;

- > täiendavus, et tagada, et liikmesriigid ei asenda riiklikul tasandil kulutusi EÜ omadega;
- > partnerlus riiklikul, piirkondlikul ja EÜ tasandil tegevuses osalejaid kaasavate programmide projekteerimisel ja ellurakendamisel, kaasa arvatud sotsiaalsed partnerid ja mitteriiklikud organisatsioonid, et tagada meetmete kuuluvus ning läbipaistvus.

1988. aastal lepitati kokku viie prioriteetses eesmärgis.

- > **Eesmärk nr 1:** mahajääva arenguga piirkondade arengu ja struktuurilise kohanemise edendamine;
- > **Eesmärk nr 2:** tööstuse allakäigu all tõsiselt kannatavate piirkondade muundamine;
- > **Eesmärk nr 3:** pikaajalise töötusega võitlemine;
- > **Eesmärk nr 4:** noorte kutsealase integratsiooni hõlbustamine;
- > **Eesmärk nr 5:** a) põllumajandusstruktuuride kohandamise kiirendamine ning b) maapiirkondade arengu edendamine.

Eesmärgi nr 1 raames rahastamist pakkuvad ERDF, ESF ja EAGGF, mis katavad 25% ehk umbes 86,2 miljonit elanikku, andsid kokku 43,8 miljardit eküüd (64% kogusummast). Peamised abisaajad maad olid 10,2 miljardist eküüst eraldisega Hispaania, kelle elanikkonnast elab 57,7% eesmärgi nr 1 piirkondades, järgmisena Itaalia (8,5 miljardit eküüd; 36,4% elanikkonnast), Portugal (8,45 miljardit eküüd; 100%), Kreeka (7,5 miljardit eküüd; 100%) ja Iirimaa (4,46 miljardit eküüd; 100%). Väiksemad summad eraldati Saksamaale 1990. aastast eesmärgiga nr 1 kaetud idapoolsetele Saksa liidumaaade tarbeks, Prantsusmaale Korsika tarbeks ja

Ühendkuningriik

Töötusevastane võitlus

Portugal

Kiirteedesse investeerimine

Hispaania

Sildade ehitus

Portot Valença do Minhoga ühendav uus kiirte
Galicia piiril, Portugal.

Sild üle Bidasoa jõe, Navarre, Hispaania.

Prantsusmaa ülemeredepartemangudele ning Ühendkuningriigile Põhja-Iirimaa tarbeks. 35,2% investeringutest eesmärgi nr 1 raames kulutati infrastruktuurile, nimelt transpordi ja keskkonna valdkonnas, 33,6% tootmisinvesteringutele, nagu otsene ja kaudne abi ettevõtetele, ning 29,6% inimressurssidele.

16,6% ehk 57,3 miljonit elanikku elas eesmärgi nr 2 piirkonnas ning sai ERDFilt ja ESFilt 6,1 miljardit eküüd (9% kogusummast). Suuremad abisaajad maad olid Ühendkuningriik (2 miljardit eküüd; 35,5% elanikkonnast), järgmisena Hispaania (1,5 miljardit eküüd; 22,2%) ja Prantsusmaa (1,2 miljardit eküüd; 18,3%). Peale Kreeka, Iirimaa ja Portugali said eesmärgi nr 2 eraldistest abi väiksemal määral kõik liikmesriigid. Koguinvesteeringust kulutati 55,1% konkreetselt väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid toetavale tootmiskeskonnale, 23,9% füüsilisele regenereerimisele ning keskkonnale, sageli kunagistele tööstuslikult kasutatud objektidele, ning 20,9% inimressurssidele.

Keskendudes aktiivse tööjõuturu sihtrühmadele, polnud eesmärkide nr 3 ja 4 programmid geograafiliselt kontsentreeritud ning kokku lepiti hoopis riiklikul tasandil. Mõlema eesmärgi kogueraldis oli umbes 6,67 miljardit eküüd (10% kogusummast) ning selle andis ainult ESF. Suuremad abisaajad maad olid Ühendkuningriik (1,5 miljardit eküüd), järgmisena Prantsusmaa (1,44 miljardit eküüd) ja Saksamaa (1,05 miljardit eküüd). Kõik teised maad said väiksemaid summasid, väljaarvatud Kreeka, Iirimaa ja Portugal, kelle jaoks ESFi eraldised olid integreeritud eesmärgi nr 1 raames.

Lõpuks ulatus eesmärk nr 5 6,3 miljardi eküüni (9,2% kogusummast), kusjuures suuremad abisaajad maad olid Prantsusmaa (2,3 miljardit

„Ühtse Euroopa akt parandab märkimisväärselt institutsionaalset süsteemi ja seab Ühendusele uusi eesmärgi, nimelt siseturu väljakujundamise aastaks 1992 ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise. Selle kahe eesmärgi realiseerimine on samuti vastuseks äsja liitunud maade lootustele ja vajadustele, kes õigustatult ootavad, et nende kaasamine Ühendusse peaks nende arengut toetama ning nende oma jõupingutuste ja partnerite toe kaudu kokku elatustaset tõsta aitama.“

Euroopa Ühenduste Komisjon: ühtse akti edu tagamine: Euroopa uus piir, COM(87) 100 lõppversioon, 15. veebruar 1987.

Hispaania ja Portugal

Hispaania ja Portugali Interreg-projekt

Hispaaniat ja Portugali ühendav sild üle Guadiana jõe.

Luksemburg

Liiklusmärkide parandamine piiril

Segaduse lahendamine Belgia, Prantsusmaa ja Luksemburgi piire ületavatele veokitele, Interreg.

Iirimaa

Linna noorendamine

Dublini Temple Bari piirkonna uuendamine, Iirimaa.

1993

eküüd), Saksamaa (1,4 miljardit eküüd) ja Itaalia (0,96 miljardit eküüd). Kuigi eesmärgi nr 5a raames polnud meetmetel üldist geograafilist kontsentratsiooni, olid eesmärgi nr 5b omad kontsentreeritud maapiirkondadele, mis kujutasid endast 17,6 miljonit elanikku ehk 5% koguarvust. Kuigi kulutused eesmärgi nr 5a raames puudutasid tootmisinvesteeringuid, anti eesmärgi nr 5b raames rahalisi vahendeid maapiirkondade uute majandustegevuste (47,2%), infrastruktuuri ja inimressursside (kumbki 20%) ja keskkonna (12,1%) tarbeks.

Lisaks eesmärkide raames püstitatud riiklikele ja piirkondlikele programmidele esitas komisjon 16 Ühenduse initsiatiivi kogueraldisega 5,3 miljardit eküüd (7,8% kogusummast) teatud piirkondade või sektorite konkreetsete probleemide lahendamiseks. Umbes 1,1 miljardi eküü suuruse eraldisega „Interreg“-algatus toetas piiriülest koostööd naaberpiirkondades, kuna aga „Euroform“, „Now“ ja „Horizon“ (764 miljonit eküüd) rahastasid projekte tööalase koolituse ja töökohalooime valdkonnas. „Leader“ (445 miljonit eküüd) rahastas kohalikke ja maapiirkondade arendusprojekte ning muid tööstuspiirkondade ümberarendamisele (Resider, Rechar, Retex, Renaval, Konver; kokku: 1,1 miljardit eküüd), äärepoolseimatele piirkondadele (Regis; 181 miljonit eküüd) või sellistele asjadele, nagu keskkonnakaitse, energia, info- ja tehnoloogiad ja teadus, (Envireg, Regen, Prisma, Telematique, Stride; kokku: 1,6 miljardit eküüd) sihitud initsiatiive. Tehnilise abi raames käivitas komisjon samuti pilootprojekte, võrgustikke ja uuringuid ning lisaks ka erinevaid instrumente väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks, nagu näiteks äriinno-vatsioonikeskused.

HALDUS JA VALITSEMISTAVA

Vahemikus 1989–1993 reguleeris struktuuri-fondide haldamist viiest Ülemkogu määrusest koosnev kompleks, mis sätestas nende efektiivsuse ja koordineerimise, ellurakendamise ja üldised sätted ning kolmest fondist igaühe ellurakendamise. Kuigi koordineerimismäärus võeti vastu 24. juunil 1988, võeti Ülemkogu otsused teise nelja kohta vastu 19. detsembril 1988. Kõik neist jõustusid 1. jaanuaril 1989.

Koordineerimismäärus⁵ määratles eelpool mainitud eesmärgid ja põhimõtted, fondide ülesanded, abi erinevad vormid, millest olulisim oli olla „operatiivprogrammideks“, liikmesriikide kohustus võtta iga eesmärgi jaoks kasutusele konkreetset piirkondliku arengu kavade (eesmärgid 1, 2 ja 5b) või riiklikud kavade (eesmärgid 3 ja 4). Seejärel kinnitas komisjon ühenduse abi raamprogrammid (Community Support Frameworks, CSFs). Lisaks nõudis koordineerimismäärus kuni 75% ulatuses kaasrahastamise ulatusi eesmärgi nr 1 meetmete puhul ning 50% ulatuses muude eesmärkide puhul.

Määruse⁶ ellurakendamine määratles kavade ja CSFide, komisjoni otsuseid nõudvate suuremate projektide, sisu ning paika kohustuste, meetmete eest tasumise ning finantskontrolli süsteemi. Ühised eeskirjad nägid ette järelevalve, hindamise, aruandluse ja meetmeid saatva reklaami korralduse.

ERDFi, ESFi ja EAGGF-i arendusrahastatud ellurakendavad kolm määrust⁷ sisaldasid veel infot kavade ja programmide sisu, abikõlblikkuse ja tehnilise abi kohta.

Portugal

Keskkonna kaitsmine

Enviregi rahalisi vahendeid kasutatakse munitsipaalprügila stabiliseerimiseks, Alcanena, Lisboa e Vale do Tejo, Portugal.

Itaalia

Töökohtade loomine

Koolitus- ja tööstusbaasi taastamine noortele, Cagliari, Sardiinia, Itaalia.

Prantsusmaa

VKEdesse investeerimine

Toetus banaaniistandusele La Réunionis, Prantsusmaa.

See kujutas endast suuremat nihet liikmesriikide poolsest iga-aastasest projektide valimisest ja Euroopa Komisjoni poolsest kinnitamisest strateegilisema ja mitmeaastase kavandamise suunas, mis rajanes piirkondade, liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni vahelisele laiale partnerlusele. Kavade (analüüs), ühenduse abi raamprogrammide (meetmete koordineerimine) ja rakenduskavade (ellurakendamine) üle otsustamine oli asjaosaliste tegevuses osalejate jaoks uus väljakutse. Igal tasandil tuli esimest korda paika panna rahaliste vahendite juhtimise, järelevalve ja kontrolli protseduurid. Lisaks oli protsessi igas etapis vajalik eri traditsioonidega poliitikate ja instrumentide vaheline kommunikatsioon. Pole üllatuseks, et

rakenduskavade esimest põlvkonda ei võetud vastu enne aastat 1990 ning selle tulemusena ellurakendamine viibis.

Siiski hakkas uus klass tegevuses osalejaid EÜ-s, riiklikel ja piirkondlikel tasanditel ning avalikust haldusest väljaspool asuvaid partnereid õppima, looma suutlikkust ning uurima uusi piirkondliku ja kohaliku arengu mooduseid ja partnersuhteid.

Võtmefaktid ja -arvud

- > **struktuurifondide koguelarve:** 69 miljardit eküüd ehk 25% EÜ eelarvest ja 0,3% EÜ kogu SKT-st.
  - > **millest eesmärgi nr 1 piirkondadele:** 64%.
  - > **elanikkond eesmärgi nr 1 piirkondades:** 86,2 miljonit (25% koguarvust⁸).
- > **peamised abisaajad maad:** Hispaania (14,2 miljardit eküüd), Itaalia (11,4 miljardit eküüd), Portugal (9,2 miljardit eküüd), Kreeka (8,2 miljardit eküüd).

Tulemused

- > eesmärgi nr 1 piirkonnad ületasid EÜ keskmisega võrreldes SKT lõhe elaniku kohta 3 protsendipunkti võrra.
- > Kreekas, Iirimaa, Portugalis ja Hispaanias loodi struktuurifondide kaudu 600 000 töökohta ning nende maade keskmine SKT elaniku kohta suurenes 68,3%-lt 74,5%-ni ühenduse keskmisest.
- > ESFi kaudu koolitati 917 000 isikut.
- > eesmärgi nr 2 piirkondades sai abi 470 000 väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat.

Lisaüksikasju leiata hindamise lehekülgedelt aadressil:

http://ec.europa.eu/regional_policy

1992

Euroopa Liidu lepingu allkiri

1992

Edinburgh Euroopa Ülemkogu

11. ja 12. detsembril 1992 leppis Euroopa Ülemkogu Edinburgh'is kokku aastate 1994–1999 finantsperspektiivi suhtes.

Austria

Keskkonnasöbralikult

Euroopa Taastuva Energia Keskus Güssingis, Austria.

1994 – 1999

Konsolideerumine ja jõudude kahekordistamine

7. veebruaril 1992 Maastrichtis sõlmitud Euroopa Liidu leping ning muudetud Euroopa Ühenduste Leping (Treaty on the European Communities, TEC) jõustusid 1. novembril 1993. ühtekuuluvus- ja regionaalpoliitika osas kehtestas TEC uue instrumendi, ühtekuuluvusfondi, ning uue institutsiooni, regioonide komitee ja lisaks ka lähimuspõhimõtte kasutuselevõtu. Detsembris 1992 otsustas Euroopa Ülemkogu uue finantsperspektiivi ajavahemikuks 1994–1999 ning struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide tarbeks eraldati 168 miljardit eküü⁹. See kujutas endast iga-aastaste ressursside kahekordistumist ning võrdus kolmandikuga EÜ eelarvest. Uued ühtekuuluvuspoliitika eeskirjad võttis Ülemkogu vastu 20. juulil 1993, mis kuuluvad nüüd Kalanduse Arendusrahastusse ja ühtekuuluvusfondi. Uued eeskirjad kinnitasid poliitika võtmepõhimõtteid – kontsentratsioon, kavandamine, täiendavus ja partnerlus – ning jättis enam-vähem muutmata viis olemasolevat eesmärki. Tugevdati teatud sätteid, nagu teiste EÜ institutsioonide, eriti Euroopa parlamendi, kaasamine, ning partnerlus-, hindamis- ja reklaamieskirju. Austria, Soome ja Rootsi ühinemisel 1. jaanuaril 1995 määratles muutev määrus kuuenda eesmärgi, mis soodustas äärmiselt hõredalt asustatud Soome ja Rootsi piirkondi ning rahalisi eraldisi kolmele uuele liikmesriigile.

TEE REFORMINI

Niinimetatud „Delors II paketi“¹⁰, mis võeti päevakorda neli päeva pärast Maastrichti lepingu allkirjastamist, pakkus Euroopa Komisjon välja programmi ja eelarve „majandus- ja rahandusliidu poole liikumiseks, mis võimaldaks Ühendusel täiel määral ära kasutada korraldatud majanduspiirkonda ning ühtset vääringut“. Ettepanek sisaldas uue ühtekuuluvusfondi üksikasju, struktuurifondide eelarve kasvu ning rakenduseeskirjade lihtsustust. Euroopa Ülemkogu Edinburgh'is 11. ja 12. detsembril 1992 kokkulepitud kompromiss fikseeris lõpuks ressursid ajavahemikuks 1994–1999. Umbes 153 miljardit eküü eraldati struktuurifondidele ning 15 miljardit eküü ühtekuuluvusfondile, millest 68% reserveeriti vaesematele piirkondadele ja maadele.

Aprillis 1993 pakkus Komisjon välja struktuurifondide eeskirjad, mille suhtes Ülemkogu leppis kokku juulis 1993¹¹. Partnerluspõhimõttele tuginedes käisid eeskirjade suhtes läbirääkimiste protsessiga kaasas kommentaarid Euroopa parlamendilt, majandus- ja sotsiaalpartneritelt ning piirkondlikke huve esindavatest liitudest. Ühtekuuluvusfondi määrus¹² võeti vastu mais 1994, kaasaarvatud 15,15 miljardi eküü suurune eraldis. See kohaldus Ühenduse maadele, mille rahvamajanduse kogutoodang oli vähem kui 90% Ühenduse keskmisest, tingimusel, et neil on majandusliku lähenemiseni viiv programmi, mis täidab Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud majandus- ja rahandusliidu kriteeriume. Fond võis rahastada kuni 85% keskkonna- ja transpordinfrastruktuuriga seotud kuludest, mille väärtus oli üle 10 miljoni eküü. Seda juhiti Komisjoni poolt

1994-1999

1995–1999

Monika Wulf-Mathies

*Monika Wulf-Mathies, Euroopa Komisjoni liige
1995–1999, vastutav regionaalpoliitika ja suhete
eest regioonide komitee ja ühtekuuluvusfondiga.*

Rootsi

Uude tehnoloogiasse investeerimine

*Arvutid vaenulike keskkondade tarbeks Arctic
Inventors Networkilt Luleå's, Rootsi.*

Soome

Piirialadesse investeerimine

üksikute projektide osas tehtud otsuste alusel. Kreeka, Iirimaa, Portugal ja Hispaania said fondist abi vahemikus 1994–1999.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA AASTAIL 1994–1999

1993. aasta reform jättis 1994.–1999. aasta perioodi eesmärgid enam-vähem muutmata.

- > **Eesmärk nr 1:** mahajääva arenguga piirkondade arengu ja struktuurilise kohanemise edendamine;
- > **Eesmärk nr 2:** tööstuse allakäigu all tõsiselt kannatavate piirkondade muundamine;
- > **Eesmärk nr 3:** pikaajalise töötusega võitlemine ning noorte ja tööhõiveturust väljajäetud isikute tööellu integreerimisele kaasaaitamine, meeste ja naiste võrdsete tööhõivevõimaluste edendamine;
- > **Eesmärk nr 4:** töötajatel tööstusmuutuste ja tootmissüsteemide muutustega kohanemisele kaasaaitamine;
- > **Eesmärk nr 5:** maapiirkondade arengu edendamine a) põllumajandusstruktuuride kohanemise kiirendamise teel ühtse põllumajanduspoliitika reformi raames ning kalandussektori kaasajastamise ja struktuurilise kohanemise teel; b) maapiirkondade arengule ja struktuurilisele kohanemisele kaasaaitamise teel, ning
- > **Eesmärk nr 6:** äärmiselt hõreda asustusega piirkondade areng ja struktuuriline kohanemine (alates 1. jaanuarist 1995).

ERDF, ESF ja EAGGF, mis katavad 24,6% ehk umbes 97,7 miljonit elanikku, andsid eesmärgi

„Ellurakendamise kvaliteeti määrab üha enam partnerluse kvaliteet. Ühtekuuluvuspoliitika edu praktika tasandil sõltub toimivast partnerlusest, mis ühendab kõik, kes on piirkonnas majandusarengusse kaasatud. Nende hulka kuuluvad ministeeriumide esindajad ja valitud kohalikud esindajad ning ärimaailma esindajad, ametiühingud, naised, heategevus- ja vabatahtlike organisatsioonid ning keskkonnakaitseliidud, kuigi tean, et teatud valitsuste esindajad võivad kõige selle peale oma ninasid krimpsutada.“

Monika Wulf-Mathies esimesel ühtekuuluvusfoorumil 27. aprillil 1997 Brüsselis

Saksamaa

Infrastruktuuri taastamine

Kronprinzenbrücke (silla) taastamine, Berliin, Saksamaa.

Põhja-Iirimaa, ÜK

Paremad transpordiühendused ärile

Londonderry' uus sadam, rahastas ERDF.

Hispaania

Euroopa infrastruktuuri tugevdamine

1994-1999

nr 1 raames rahalisi vahendeid kokku 94 miljardit eküüd ja ühtekuuluvusfondile 14,45 miljardit eküüd (68% kõikidest saadaolevatest rahalistest vahenditest¹³). 41% investeringutest eesmärgi nr 1 raames kulutati ettevõtjatele, 29,8% infrastruktuurile, millest umbes pool kulutati transpordile, veerand keskkonnale ning 24,5% inimressurssidele.

Eesmärgi nr 2 piirkondades elavad 60,6 miljonit inimest (16,3% kogu arvust) said abi 9,4 miljardi eküü suurusest (10,6% kogusummast) rahaliste vahendite paketist, mille andsid ERDF ja ESF, ning millest 55,1% kulutati konkreetselt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamisele. Lisaks kulutati 23,9% sageli kunagiste tööstusobjektidega seotud füüsilisele regenereerimisele ja keskkonnale ning inimressurssid said 20,9%.

Kogueraldis eesmärkide nr 3 ja 4 raames oli umbes 15,2 miljardit eküüd (9,1% kogusummast). Need rahalised vahendid tulid ESFilt tööjõuturuga seotud tegevuste ning sotsiaalse kaasatuse tarbeks.

Eesmärgi nr 5 raames 13 miljardi eküüni (7,8% kogusummast) küündiv eraldis anti kalanduse ja maapiirkondade (47,2%), infrastruktuuri ja inimressursside (kumbki 20%) ning keskkonnakaitse (12,1%) uutele majandustegevustele. Eesmärgi nr 5b raames toetavates piirkondades elas 32,7 miljonit inimest, esindades 8,8% EÜ koguelanikkonnast.

Rootsi ja Soome said eesmärgi nr 6 raames 697 miljonit eküüd (0,4% kogusummast).

Kokku 13 Ühenduse initsiatiivi löikes tehti piiriüleste, riikidevaheliste ja innovatsiooniprojektide kaasrahastamiseks 14 miljardit eküüd (8% kogusummast).

HALDUS JA VALITSEMISTAVA

Vahemikus 1994–1999 pandi struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide reguleerivad eeskirjad paika seitsme Ühenduse määruse komplektiga, mis reguleerisid nende tõhusust ja koordineerimist, ellurakendamist ja üldsätteid ning neljast struktuurifondist igaühe ellurakendamist. Ühtekuuluvusfondi tarbeks võeti vastu eraldi määrus. Koordineerimismäärus ei teinud eelmises 1989. aastal kasutuselevõetud riiklike kavasad, ühenduse abi raamprogramme (Community Support Frameworks, CSFs) ja rakenduskavasad kaasavas süsteemis palju muudatusi. Siiski nõudis see, et riiklikud kavad oleksid üksikasjalikumad, eriti keskkonnaküsimustes. Samuti võttis see uudsena kasutusele ühtse programmdokumendi, mis tähendas, et liikmesriigid ja piirkonnad said esitada kavasad ja rakenduskavasad ühes dokumendis, millele järgnes üks Komisjoni otsus.

Sel perioodil oli rida tähtsaid poliitikaarenguid. Novembris 1996 avaldati esimene majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse aruanne, mis esitas Liidu majanduslikud ja sotsiaalsed erinevused piirkondlikul tasandil ning hindas riiklike ja Ühenduse poliitikate mõju nende arengule. See esitati aprillis 1997 esimesel ühtekuuluvusfoorumil, sündmusel, mis on sest saadik saatnud iga järgneva aruande kinnitamist ning muutunud liikmesriikidele, piirkondadele ja sidusrühmadele ühtekuuluvuspoliitikaalase vahetuse foorumiks.

Mais 1999 võeti juriidiliselt mittesiduva dokumendina Euroopa ruumi arenguplaan (Spatial Development Perspective, ESPD), mis pakkus sektoritele orienteeritud ruumi mõjutavate-

Saksamaa

Turismi edendamine, kultuuri kaitsmine

Portugal

Keskkonna kaitsmine

Prantsusmaa

Uurimis- ja arendustegevus

Ria Formosa puhastamine Algarves Portugalis.

Aianduslik uurimis- ja arendustegevus

Alam-Normandias, Prantsusmaa, toetas ERDF.

LEHEKÜLG 17

le poliitikatele poliitikaraamistikku kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil.

Lõpuks sätestas Amsterdami lepingu allkirjastamine oktoobris 1997 Euroopa tööhõivestrateegia põhimõtte, mis kehtestas riiklike tööhõivepoliitikate tihedama koordineerimise.

„Ühtekuuluvusfond lisab Ühendusele uue mõõtme. Tegutsemislaadi poolest lubab fond liikmesriikidel reageerida lähenemiskriteeriumidele, et liikuda majandus- ja rahandusliidu kolmandasse faasi.”

Jacques Delors Euroopa parlamendis 11. veebruaril 1992

Võtmefaktid ja -arvud

- > **struktuuri ja ühtekuuluvusfondide kogueelarve:** 168 miljardit eküüd ehk umbes kolmandik ELi eelarvest ja 0,4% ELi SKTst.
  - > **millest eesmärgi nr 1 piirkondadele:** 68%
  - > **elanikkond eesmärgi nr 1 piirkondades:** 91,7 miljonit (24,6 koguarvust).
- > **peamised abisaajad maad:** Hispaania (42,4 miljardit eküüd), Saksamaa (21,8 miljardit eküüd), Itaalia (21,7 miljardit eküüd), Portugal (18,2 miljardit eküüd), Kreeka (17,7 miljardit eküüd) ja Prantsusmaa (14,9 miljardit eküüd).

Tulemused

- > struktuurifondide meetmete mõjuks SKTle 1994–1999 hinnatakse püsivhindades täiendavalt 4,7% Portugalis, 3,9% Ida-Saksa liidumaades, 2,8% Iirimaa, 2,2% Kreekas, 1,4% Hispaanias ja 1,3% Põhja-Iirimaa;

- > eesmärgi nr 1 piirkondades loodi puhtalt 700 000 töökohta, suurendades tööhõivet peaaegu 4% Portugalis, 2,5% Kreekas ning 1–2% uutes Saksa liidumaades, Lõuna-Itaalias ja Hispaanias;
- > otsest investinguabi sai 800 000 väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat, kaasaarvatud 500 000 eesmärgi nr 1 piirkondades;
- > ehitati või ajakohastati 4 104 km kiirteid ja lisaks ka 31 844 muid teid. Raudteefrastruktuuri tehtud investeeringud viisid sõiduaegade kahanemiseni sellistel võtmemarsruutidel, nagu Ateena–Thessaloniki–Idomeni (lühendades sõiduaega 1 tunni 30 minuti võrra), Lissabon–Faro (1 tund ja 35 minutit), Lissabon–Vila Formoso (1 tund ja 20 minutit), Larné–Dublin (20 minutit) ja Belfast–Derry (25 minutit);
- > eesmärgi nr 2 piirkondades loodi kokku hinnanguliselt 567 000 täiendavat töökohta, töötus langes 11,3%-lt 8,7%-ni ning 115,1 miljoni ruutmeetri uute objektide ja ruumide arendamisse investeeriti kokku 3,2 miljardit eküüd ERDFi rahalisi vahendeid.

Lisaüksikasju leiate hindamise lehekülgedelt aadressil:
http://ec.europa.eu/regional_policy

1999

Berliin Euroopa Ülemkogu

24. ja 25. märtsil 1999 leppis Euroopa Ülemkogu Berliinis kokku „Agenda 2000” ja ELi eelarve suhtes aastateks 2000–2006.

Läti

Infrastruktuuri investeerimine

Riia peamise veepumbajaama väljavahetamine ühinemiseelse rahastamisvahendi abiga, Läti.

Eesti

Haridussüsteemi tugevdamine

Uus lasteaed Eestis, rahalised vahendid ühinemiseelsest rahastamisvahendist SAPARD.

2000 – 2006

Laienemise edu tagamine

Liikumine ühtekuuluvuspoliitika ülesehituse ja protseduuride lihtsustamise suunas paralleelselt laienemise ettevalmistamisega, need olid kaheks suuremaks teemaks ajavahemikul 2000–2006. „Agenda 2000” oli olnud ettevalmistamisel 1990. aastate teisest poolest saadik ning sillutas teed ELi suuremaks laienemiseks üldse, kui 2004. aasta mais sai liikmeks 10 uut liikmesriiki. See ajaloolise tähtsusega laienemine tõi kaasa ELi elanikkonna 20% suurenemise, ent ainult 5% suurenemise Liidu SKT-s. Laienemisega tulid suurenenud sissetuleku- ja tööhõiveerinevused, kuna keskmine SKT elaniku kohta nendes uutes liikmesmaades oli alla poole ELi keskmisest ning ainult 56% nende elanikkonnast oli aktiivselt tööga hõivatud, võrreldes 64%-ga ELi 15 liikmesriigis. Uute liikmesriikide territoorium langes peaaegu täielikult eesmärgi nr 1 alla – nad sobisid struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide toetuse saamiseks ideaalselt. Siiski algas töö enne laienemist, kaasaarvatud ühinemiseelsete rahastamisvahendite tagamine, et aidata kandideerivatel maadel ühtekuuluvuspoliitikaks valmistuda. Berliinis 1999¹⁴. aasta mais tehtud Euroopa Ülemnõukogu otsuse järel oli ühtekuuluvuspoliitika eelarve aastateks 2000–06 viieteist liikmesriigi tarbeks kokku 213 miljardit eurot. Ajavahemikuks 2004–06 eraldati uutele liikmesriikidele lisaks 22 miljardit eurot. „Lissaboni strateegia” leppis Euroopa Ülemnõukogu kokku Lissabonis 2000. aasta märtsis. Oma kasvule, tööhõivele ja innovatsioonile keskendumisega sai sellest üha enam paljude ELi poliitike juhtmotiiv ning andis hoogu ühtekuuluvuspoliitika paradigmuuutuseks.

TEE REFORMINI

1997. aasta juulis esitas Euroopa Komisjon päevakorda „Agenda 2000”¹⁵, Euroopa Liidu ja selle poliitika arengu üldisi väljavaateid, laienemisest tingitud horisontaalseid probleeme ning aastate 2000–2006 tulevase finantssüsteemi kuju kirjeldava dokumendi. Sellest tekkinud seadusandluse pakett pakuti välja 1998. aasta märtsis ning see käsitles ühise põllumajanduspoliitika reformi, ühtekuuluvuspoliitika reformi, ühinemiseelsete rahastamisvahendite ning uut finantssüsteemi. Oma koosolekul Berliinis 24. märtsil 1999 saavutas Euroopa Ülemkogu

Komisjoni ettepanekute suhtes kokkuleppe, lubades nii järgnenud seadusandlike ja eelarvemeetmete ellurakendamist.

1998. aasta juunis esitas Komisjon määrused struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidele ning samuti nendele ühinemiseelsetele rahastamisvahenditele, mille leppis kokku Ülemkogu – ning osaliselt Euroopa parlament – 1999. aasta mai ja juuli vahel. Muudetud Lepingu sätete alusel kaaskati Euroopa parlament esimest korda ERDFi ja ESFi määruste kinnitamise kaasotsustamismenetluse kaudu. Suurem muutus tuli uue üldise määruse¹⁶ kujul, mille võttis vastu Ülemnõukogu. See vahetas välja koordineerimismääruse ning

2000

1999–2004

Michel Barnier

Regionaalpoliitika volinik
(september 1999 – aprill 2004).

Poola

Teedeparandus

Sochaczewi ja Grojeci vaheline teedeparandus
Varssavist lõuna pool ümbersõitvale liiklusele,
Poola.

Küpros

Küla uuenemine

osad rakendusmäärusest. Lisaks võeti vastu viis uut määrust ERDFi, ESFi, Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (European Agriculture and Guidance and Guarantee Fund, EAGGF), Kalanduse Arendusrahastu (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIG) ja ühtekuuluvusfondi kohta. Märtsist 2000 märtsini 2001 otsustas Komisjon veel viie ellurakendamist puudutava määruse üle, mis panid paika üksikasjalikud eeskirjad euro kasutuse, teabe ja reklaami, abikõlblike kulutuste, juhtimis- ja reguleerimissüsteemide ning finantskorrektsioonide kohta. Lõpuks võeti 1999. aasta juunis vastu Ülemnõukogu määrused ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahendi (Structural Policies for Pre-Accession, ISPA) ja põllumajanduse ja maaelu arendamise liitumiseelne programmi (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, SAPARD) tarbeks.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA AASTAIL 2000–2006

Eelnevate eesmärkide nr 2 ja 5 ning lisaks ka 3 ja 4 ühendamisega taandas 1999. aasta reform struktuurifondide eesmärgid kuuelt kolmele ning ühenduse algatused 13 neljale. Allesjäänud kolm eesmärki olid:

- > **Eesmärk nr 1:** mahajääva arenguga piirkondade arengu ja struktuurilise kohanemise edendamine;
- > **Eesmärk nr 2:** edaspidi struktuuriliste raskuste silmitsi seisvate alade majandusliku ja sotsiaalse ümberkujunemise toetamine ning
- > **Eesmärk nr 3:** hariduse, koolituse ja tööhõive poliitikate ja süsteemide kohandamine ning kaasajastamise toetamine.

„Seni, kui Euroopa Liidul on püüdlusi, peab tal olema ühtekuuluvuspoliitika nende teostamiseks. Üks püüdlus on ühine edenemine taasühinenud Euroopas. Uueks silmapiiriks on anda laienenud Euroopale vahendid dünaamilise kasvu ja kõrge tööhõive saavutamiseks jätkusuutlikul alusel. Ning tee selle saavutamiseks on juba kaardile kantud: peame taotlema Lissaboni ja Göteborgi esindusprotokollis üksmeelselt paikapandud eesmärgi. Lõpuks on meie tegelikud regioonid, piirkonnad, linnad ja suurlinnad need, mis investeringuid teevad, riiklikke ja Ühenduse poliitikaid ellu rakendavad ning ELi seadusi kohaldavad. Me ei tohi neid pealtvaatajatena kõrvale jätta, vaid tegema neist oma partnerid jätkusuutliku kasvu väljakutsele vastu vaatamisel.“

Michel Barnier Euroopa parlamendis 18. veebruaril 2004

2004

EL laienemine 25 liikmesriigini

1. mai 2004, tähistatakse ELi laienemist 25 liikmesriigini.

Hispaania

Tööstuslike jäätmeheidlate maa parandamine

Belgia

Töökohtade loomine

Immigrantidele kohandatud töökohad Antwerpenis, Belgia.

LEHEKÜLG 20

2000-06

ERDF, ESF ja EAGGF, mis katavad 37% ehk umbes 169,4 miljonit elanikku, andsid eesmärgi nr 1 raames rahalisi vahendeid kokku 149,2 miljardit eurot. Lisaks anti veel 25,4 miljardit eurot (küündides 71,6%-ni kõikidest struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide rahalistest vahenditest) ühtekuuluvusfondi raames. 41% investeringutest eesmärgi nr 1 raames kulutati infrastruktuurile, millest veidi alla poole eraldati transpordile ning umbes kolmandik keskkonnale. 33,8% eraldati ettevõtjate tarbeks tootmiskeskonna loomisele ning 24,5% inimressurssidele.

15,2% ehk umbes 69,8 miljonit elanikku elas eesmärgi nr 2 aladel ning said abi ERDFist ja ESFist antud 22,5 miljardi euro (9,6% kogusummast) suurusest rahaliste vahendite paketist. 55,1% kulutati tootmiskeskonnale konkreetset väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks, 23,9% füüsilisele regenereerimisele ja keskkonnale, tihti kunagistel tööstusobjektidel, ning 20,9% inimressurssidele.

Keskendudes aktiivse tööjõuturu sihtrühmadele, polnud eesmärkide nr 3 ja 4 programmid geograafiliselt kontsentreeritud ning kokku lepitati hoopis riiklikul tasandil. Mõlema eesmärgi tarbeks oli kogueraldis umbes 24,1 miljardit eurot (10,3% kogusummast), mille andis ainult ESF.

11,5 miljardit eurot eraldati ühenduse algatusetele „Interreg III“, „Urban II“, „Equal“, „Leader+“ ja innovatsiooniaktatsioonideks ajavahemikul 2000–2006.

HALDUS JA VALITSEMISTAVA

Ajavahemikul 2000–2006 tugevnes Komisjoni ja liikmesriikide vaheline koostöö finantskontrolli ja -distsipliini sätete osas. Riiklike juhtimis- ja rahastamisametivõimude vastutusalasid täpsustati ning programmijuhtimist lihtsustati ja kiirendati, kasutades finantsdistsipliini ning reeglit „n+2“. Selle reegli kohaselt tähendab kahe aasta jooksul tasumise tõendamata jätmine, et eraldis kaotatakse. Lisaks kehtestati programmijärelevalves ning -hindamistel tugevam liikmesriikide ja piirkondade kaasatus eel-, vahe ja järelhindamiste süsteemi kaudu.

Poliitikaarenduse osas tähistasid teine ja kolmas majandusliku ning sotsiaalse ühtekuuluvuse aruanne maist 2001 veebruarini 2004 elava mõtisklemise ja arutelu perioodi ühtekuuluvuspoliitika mõju ja edaspidise ülesehituse üle. See hõlbustas Komisjoni uute ettepanekute vastuvõttu aastate 2007–2013 määruste tarbeks.

Alates 2003. aasta oktoobrist on saanud „AVATUD PÄEVADEST – Euroopa piirkondade ja linnade nädalast“ tähtsaimaks iga-aastaseks kogu Euroopa ja maailma poliitikaloogiate ning asjatundjate kokkusaamiseks. AVATUD PÄEVAD, mida korraldavad ühiselt Euroopa Komisjon ja piirkondade komitee koos kogu Euroopa piirkondade ja linnade, Euroopa parlamendi ning era-, finants- ja kodanikeorganisatsioonidega, tagavad platvormi piirkondliku arengu kogemuste ja ideede vahetuseks.

Tšehhi Vabariik

Põgenike õpetamine

Austria

Linna uuenemine

URBANi rahalisi vahendeid kasutatakse Viini südalinna uuendamiseks.

Slovakkia

Taastuvasse energiasse investeerimine

Tuuleelektrijaam Cerovas, Slovakkia.

Uus rahastamisvahend, Euroopa Liidu solidaarsusfond, mis pole ühtekuuluvuspoliitika osaks, rajati 2002. aasta novembris ning see pakub kiiret abi suuremates loodusõnnetustes kannatada saanud piirkondadele.

Võtmefaktid ja -arvud

> **struktuuri ja ühtekuuluvusfondide koguelarve:** 213 miljardit eurot EL-15-le 2000–2006 ja 21,7 miljardit eurot 10 uuele liikmesriigile 2004–2006, moodustades umbes kolmandiku ELi eelarvest ja 0,4% ELi SKT-st kokku.

> **millest eesmärgi nr 1 piirkondadele:** 71,6%.

> **elanikkond eesmärgi nr 1 piirkondades:** 169,4 miljonit (37% koguarvust).

> **peamised abisaajad maad:** Hispaania (56,3 miljardit eurot), Saksamaa (29,8 miljardit eurot), Itaalia (29,6 miljardit eurot), Kreeka (24,9 miljardit eurot), Portugal (22,8 miljardit eurot), Ühendkuningriik (16,6 miljardit eurot) ja Prantsusmaa (15,7 miljardit eurot).

Tulemused

> aastail 2000–2006 löid eesmärgi nr 1 kulutused hinnanguliselt ligikaudu 570 000 töökohta, millest umbes 160 000 olid uutes liikmesriikides.

> Hispaanias investeerisid struktuurifondid ligikaudu 4 miljardit eurot teadustöösse, tehnoloogia arendusse, innovatsiooni ja in-

fotehnoloogiasse üle 13 000 teadusprojekti tarbeks, mis kaasasid peaaegu 100 000 teadustöötajat ning tagasid kaasrahastamise enamikule käesolevast 64 Hispaania tehnoloogiapargist.

> Kreekas vähendas jätkuv investeerimine Ateena metroosse liiklusummikuid ja saastatust. Rahastati kaheksa uut jaama, kaasaarvatud transiitjaama, ühes 17 rongiga. 2005. aasta keskpaigaks kasutasid neid tippunnil 17 200 reisijat võrrelduna 15 500 esialgu eeldatuga. Hispaanias säästsid investeeringud teedesüsteemi iga aasta hinnanguliselt 1,2 miljonit sõiduaega.

> eesmärgi nr 2 piirkondade osas osutavad ettevõtete tasemel uuringud, et ajavahemiku 2000–2006 lõpuks oli loodud kokku 730 000 töökohta.

> Kataloonias kaasas eesmärgi nr 2 programm üle 6000 (oma 21%) piirkonna teadustöötajaist ning küündis 1,4 miljardi euron (37%) infoühiskonna erasektori investeeringutesse.

> Ühendkuningriigis anti eesmärkide nr 1 ja 2 piirkondade tuge üle 250 000 väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Ligikaudu 16 000 said otsest finantsabi.

Lisaüksikasju leiate hindamise lehekülgedelt aadressil:

http://ec.europa.eu/regional_policy

2005

Brüssel Euroopa Ülemkogu

15. ja 16. detsembril 2005 leppis Euroopa Ülemkogu Brüsselis kokku ELi eelarve suhtes ajavahemikuks 2007–2013.

Saksamaa

Uurimis- ja arendustegevuse toetamine

Euroopa Regionaalarengu Fond toetab päiketehnoloogia uurimist Berliinis, Saksamaa.

2007

Laienemine 27 liikmesriigini

1. jaanuar 2007: liikmete arv tõuseb Bulgaaria ja Rumeenia saabumisega 27-ni.

2007 – 2013

Kasv ja töökohad tähelepanu keskmes

Vaeseimatele liikmesriikidele ja piirkondadele kõigi aegade kõrgeim kontsentratsioon ressursse, kõikide piirkondade kaasatus ning kasvu, töökohti ja innovatsioone ajendav prioriteetide muudatus – need on kokkuvõtvalt ELi ühtekuuluvuspoliitika suuremad muutused käesoleval ajavahemikul. ELi 27 liikmesriigis elab nüüd üks kolmest – 170 miljonit kokku – vaeseimates piirkondades, mis saavad abi lähenemise eesmärgi raames. Majanduslikud ja sotsiaalsed erinevused on hiljutiste laienemistega oluliselt süvenenud. Sissetuleku poolest elaniku kohta on Luksemburg nüüd seitse korda rikkam kui Rumeenia. Riiklikul tasandil on erinevus veelgi suurem: rikkaim piirkond on Londoni südalinn, moodustades 290% EL-27 sissetulekust elaniku kohta, samas aga vaeseim piirkond on Kirde-Rumeenia (23% ELi keskmisest). Euroopa Ülemkogu leppis 2005. aasta detsembris kokku eelarve suhtes ajavahemikuks 2007–2013 ning eraldas struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidega 347 miljardit eurot¹⁷, millest 81,5% kavatsetakse kulutada lähenemise piirkondades. Põhinedes lihtsustatud protseduuridel, lepiti peaaegu kõiki ELi piirkondi ning liikmesriike katvat 436 programmi kokku enne 2007. aasta lõppu. Nende prioriteetide radikaalne muutus tähendab, et neljandik ressurssidest on reserveeritud nüüd teadustöökaks ja innovatsiooniks ning umbes 30% keskkonna infrastruktuurile ja kliimamuutusega võitlevatele meetmetele.

TEE REFORMINI

2004. aasta veebruaris avaldas Euroopa Komisjon dokumendi¹⁸ laienuvad Liidust, kaasaarvatud eelarveettepaneku aastaiks 2007–2013. Kogueelarvest 1,025 miljardit eurot¹⁹ reserveeriti 336 miljardit eurot struktuuri- ja ühtekuuluvusfondidele, samas kui veel 70 miljardit eurot eraldati maapiirkondade arenguks ühtekuuluvusest erineva rubriigi all. Raskete läbirääkimiste järel leppis Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembril Brüsselis eelarve suhtes kokku, millest kujunes 2006. aprillis Ülemkogu, parlamendi ja komisjoni vahel 864 miljardi euroga institutsioonidevaheline lepe, millest 308 miljardit eurot eraldati ühtekuuluvuspoliitikale. Samal ajal plaaniti eelarve läbivaatuseks 2008/09.

2001. aastast saadik on Komisjon modereerinud elavat mõtiskelu perioodi ELi ühtekuuluvuspoliitika

tika tuleviku üle. 2004. aasta juunis tõi Komisjon päevakorda viiest määrusest²⁰ seadusandluspaketi, kaasarvatud ühe üldsätetega, kolm ERDFi, ESFi ja ühtekuuluvusfondi kohta ning viimase „Euroopa territoriaalse koostöö grupeeringu“ kohta. Ülemkogu ja parlament võtsid need vastu 2006. aasta juulis pärast eelarve osas kokkuleppe saavutamist. 2006. aasta detsembris täiendati neid määrusi üheainsa rakendusmäärusega²¹, mis vahetas viis olemasolevat välja sätetega info ja reklaami, juhtimis- ja reguleerimissüsteemide, eeskirjade eiramiste, finantskorrektsioonide ning abikõlblikkuse kohta.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA AASTAIL 2007–2013

Kahe eelneva eesmärgi nr 2 ja 3 ühendamisega kujundas 2006. aasta reform Interreg-algatuse

2007

Kreeka

Keskonnainfrastruktuuri parandamine

Nestose jõe projekt – ettevõtmine koostöös Bulgaariaga – Thissavrose tamm ehitati niisutamise parandamiseks ning energia tootmiseks.

2007

Portugali ühtekuuluvuspoliitika kava allkiri

Danuta Hübner kirjutab 4. juulil 2007 Lissabonis alla Portugali 2007.–2013. aasta ühtekuuluvuspoliitika kavale.

2007

4. kohesioonifoorum

ümber kolmanda eesmärgi raames, integreerides samal ajal muid Ühenduse algatusi tavaprogrammidega. Prioriteetsed eesmärgid määratletakse järgmiselt:

- > „**lähenemine**” taotleb lähenemise kiirendamist vähim arenenud liikmesriikidele, mida määratletakse ELi keskmisest vähem kui 75%-ga võrduva SKT-ga elaniku kohta;
- > „**piirkondlik konkurentsivõimelisus**” kaabab kõiki muid ELi piirkondi eesmärgiga tugevdada piirkondade konkurentsivõimet ja atraktiivsust ning lisaks ka tööhõivet; ja
- > „**Euroopa territoriaalne koostöö**” põhineb Interreg-algatusel, tugi on saadaval piiriüleste, riikidevahelise ja piirkondadevahelise koostöö ning lisaks ka võrgustike jaoks.

Ühtekuuluvuse rahastamisvahendite arv kaheksa kuuelt kolmele: kaks struktuurifondi (ERDF, ESF) ja ühtekuuluvusfond. Endise EAGGF-i ja FIFG-i konkreetne abi mahub nüüd uue Euroopa maaelu arendamise põllumajandusfondi (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) ja Euroopa kalandusfondi (European Fisheries Fund, EFF) alla.

„Lähenemise” eesmärk puudutab 84 piirkonda 17 liikmesriigis ja lisaks ka 170 miljoni suurust elanikkonda ning – järk-järgulise rahastamise vähendamise – veel 16 piirkonda 16,4 miljoni elaniku ja laienemise statistilisest mõjust tingitult ainult veidi künnist ületava SKT-ga. Lähenemise eesmärgi raames saadaolev summa on 282,8 miljardit eurot ehk 81,5% kogusummast. 199,3% miljardit eurot sellest on lähenemispriirkondadele, 13,9 miljardit eurot piirkondadele, mille rahastamist järk-järgult vähendatakse, ning 69,6 miljardit eurot ühtekuuluvusfondile, mis on 15 liikmesriigile.

„Olen veendunud, et Euroopa ühtekuuluvuspoliitika on valmis vastama ees ootavatele väljakutsetele. Olulisimaks varaks on minu arvates vastutusel ja partnerlusel rajanev mitmetasandilise valitsemise süsteem. See süsteem, mis ühest küljest edendab Euroopa, riiklike ja piirkondlike tasandite vahelise koostöö kaudu majanduslikku efektiivsust ning arengut, ankurdab poliitika teisest küljest vääramatult Liidu territooriumidesse ning selle kodanike südameisse.”

Danuta Hübner 4. ühtekuuluvusfoorumil 27. septembril 2007 Brüsselis

2007

AVATUD PÄEVAD

Asjatundjate kohtumine ning kogemuste ja ideede vahetus AVATUD PÄEVADE, iga-aastase Euroopa piirkondade ja linnade kohtumise ajal.

Itaalia

Merekeskkonna uurimine

Taani

Transpordi parandamine, kasvu ergutamine

Uus lennujaam ergutab äri arengut Taanis.

LEHEKÜLG 24

2007-13

„Piirkondliku konkurentsivõimelisuse ja tööhõive” eesmärgi raames on abikõlblikud kokku 168 piirkonda 19 liikmesriigis, mis kujutab endast kokku 314 miljonit elanikku. Nendest piirkondadest 13, 19 miljoni elanikuga, on alad, mille rahastamist järk-järgult suurendatakse ning millele kehtivad erilised rahalised eraldised nende kunagise staatuse tõttu eesmärgi nr 1 piirkondadena. Selle eesmärgi raames on saada 54,9 miljardit eurot, mis on veidi alla 16% kogueraldisest. 11,4 miljardit eurot on mõeldud järk-järgult rahalise toetuse suurenemise piirkondadele.

„Euroopa territoriaalse koostöö” eesmärgi raames on piiriülestel aladel elav elanikkond 181,7 miljonit (37,5% ELi koguelanikkonnast), kuna aga ELi kõiki piirkondi ja kodanikke katab vähemalt üks kolmeteistkümnest riikidevahelisest koostöölalast. Antud eesmärgi jaoks saadaolev 8,7 miljardit eurot (2,5% kogusummast) jaguneb järgmiselt: 6,44 miljardit eurot piiriülesele, 1,83 miljardit eurot riikidevahelisele ja 445 miljonit eurot piirkondadevahelisele koostööle ja võrgustikele. Eesmärgi osana käivitas Komisjon algatuse „Piirkonnad majandusliku muutuse eest”, et edendada piirkondade ja linnade jätkusuutliku arengu pädevusvõrgustikke.

HALDUS JA VALITSEMISTAVA

Käesoleva ajavahemiku suurem lihtsustus puudutab kolme kavandamisetapi asemel kahe juurutamist. „Ühenduse ühtekuuluvusjuhiste” alusel toimub kavandamine riiklikul tasandil riiklike strateegia võrdlusraamistike kaudu, aga ellurakendamine jäetakse rakenduskavadele. Nii määrused kui ka juhised nõuavad, et programmide uus põlvkond peaks reserveerima teatava

osa ressurssidest uuendatud kasvu ja töökohtade strateegiaga seotud võtmeinvesteeringutele. Nende hulka kuuluvad teadustöö ja innovatsioon, Euroopa tähtsusega infrastruktuurid, tööstuslik konkurentsivõime, taastuvad energialiigid, energiasäästlikkus, ökoinnovatsioonid ja inimressursid. „Lähenedise” piirkondades peavad need prioriteedid saama 60% kõikidest saadaolevatest rahalistest vahenditest ning 75% kõikides muudes piirkondades. EL-27-s on Lissaboni võtmeinvesteeringutele reserveeritud ressursside keskmine osa 61,2% lähenemiseesmärgi raames ja 76,7% piirkondliku konkurentsivõimelisuse ja tööhõive eesmärgi raames. Üleüldiselt eraldatakse nendele investeeringutele ligikaudu 200 miljardit eurot. Eelmise ajavahemikuga võrreldes kujutab see endast enam kui 50 miljardi euro suurust kasvu.

Ökonoomsemaks on tehtud muid sätteid, nagu abikõlblikkuseeskirju, mis nüüd otsustatakse riiklikul tasandil, mitte ELi tasandil, ning suurenenud fookus proportsionaalsuse põhimõttele taotleb bürokraatia ja väiksematele programmidele kehtestatavate kitsenduste vähendamist.

Kolm uut poliitikavahendit nimedega Jaspers, Jeremie ja Jessica parandavad koostööd Euroopa Komisjoni ja Euroopa Investeeringuspanna ning muude finantsinstitutsioonide vahel, et tugevdada suutlikkuse loomist ning tagada, et liikmesriigid ja piirkonnad kehtestavad rahaliste vahendite veatu ja efektiivse kasutamise.

Euroopa territoriaalse koostöö grupeering (European Grouping for Territorial Cooperation, EGTC) võimaldab eri maade piirkondlikel ja kohalikel ametivõimudel luua koostöörühmitusi juriidiliste isikutena selliste projektide tarbeks nagu piiriülene transport või tervishoid.

Slovenia

Turismi arendamine

Poola

Avalike paikade restaureerimine

Belgia

Puhtam reisimine

Roheline puistee, tasuta pendelbussiteenus, mis vähendab liiklust, Hasselt, Limburg, Belgia.

LEHEKÜLG 25

Ühinemiseelne abivahend (Instrument for Pre-accession Assistance, IPA) vahetas välja eelmised ühinemiseelsed vahendid 2007. aastal. IPA on mõeldud aitama Lääne-Balkani kandidaatmaid ning potentsiaalseid kandidaatmaid valmistada võimalikuks ühinemiseks, kaasaarvatud piirkondliku arengu ja koostöö vallas.

Lõpuks märkis majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse aruanne koos ühtekuuluvusfoorumiga 27. ja 28. septembril 2007 arutelu algust ELi ühtekuuluvuspoliitika tuleviku üle aastast 2013 kaugemal.

„Edukad piirkonnad ja linnad on need, mis on avatud ja pakuvad oma kodanikele majanduslikku õitsengut ning sotsiaalset heaolu ning oma annete täielikkuseni arendamise võimalust. Euroopa on vaja oma piirkondade ja linnade loovust, oskusi ning entusiasmi enam kui kunagi varem. Globaliseerumise ajastul on neil etendada juhtiv roll konkurentsivõimelises Euroopas, mida luua püüame.”

José Manuel Barroso, Euroopa Komisjoni president, 9. oktoobril 2006 Euroopa piirkondade ja linnade nädala avamisel

Võtmefaktid ja -arvud

- > **struktuuri ja ühtekuuluvusfondide koguelarve:** 347 miljardit eurot, moodustades 35,7% ELi eelarvest ja 0,38% ELi SKT-st kokku.
  - > **millest eesmärgi nr 1 piirkondadele:** 81,5%
  - > **elanikkond eesmärgi nr 1 piirkondades:** 170 miljonit (35% koguarvust, kaasaarvatud järk-järgult rahastamise vähendamisega piirkonnad).
- > **peamised abisaajad maad:** Poola (67,3 miljardit eurot), Hispaania (35,2 miljardit eurot), Itaalia (28,8 miljardit eurot), Tšehhi Vabariik (26,7 miljardit eurot), Saksamaa (26,3 miljardit eurot), Ungari (25,3 miljardit eurot), Portugal (21,5 miljardit eurot), Kreeka (20,4 miljardit eurot).

Oodatavad tulemused

- > makromajanduslikud mudelid hindavad, et ühtekuuluvuspoliitika investeringud lisavad uute liikmesriikide SKT-le lisaks standardstsenaariumidele keskmiselt ligikaudu 6%. Näiteks Hermini mudel ennustab täiendavalt 9% SKT-d Leedule, Tšehhi Vabariiki

gile ja Slovakkiale; 5,5–6% Bulgaariale, Poolale ja Rumeeniale; 3,5% Kreekale ning ligikaudu 1–1,5% Hispaaniale, Ida-Saksa liidumaadele ning Lõuna-Itaaliale.

- > aastaks 2015 on struktuuri- ja ühtekuuluvusfondid loonud võimalikku kuni 2 miljonit täiendavat töökohta.
- > mitme liikmesriigi eelhinnangute põhjal loob tugev fookus teadustööle ja innovatsioonile täiendavalt 40 000 töökohta.
- > transpordi vallas toetavad ELi ühtekuuluvuspoliitika investeringud 25 000 km värskest ehitatud või ümberehitatud teid ning 7 700 km rööbasteid.
- > paljud liikmesriigid ja piirkonnad tegelevad oma programmides prioriteetselt kliimamuutuse ning madala süsihappegaasiheitega majandusmudelitega. Näiteks Luksemburg püüdleb CO₂ heidete 10% suuruse vähendamise poole, Slovakkia aga plaanib tootmise energiamahukuse vähendamist rohkem kui 20% võrra. Itaalias, Prantsusmaal, Tšehhi Vabariigis, Maltal, Inglismaal ja Walesis sisaldavad programmid konkreetsete süsihappegaasiheidete hindamise süsteemide arendamise sätet.

Lisaüksikasju leiate hindamise lehekülgedelt aadressil: http://ec.europa.eu/regional_policy

Dirk Ahner

Jean-Charles Leygues

Tassos Bougas

Philip Lowe

ARUTELU EUROOPA KOMISJONI AMETNIKE VAHEL

Vaadates tagasi aastale 1988

Arutelu toimus 2008. aasta 5. märtsil Brüsselis. Dirk Ahner on töötanud regionaalpoliitika peadirektoraadi direktorina alates 2007. aastast ning aastatel 2003–2006, kui ta töötas põllumajanduse direktoraadis peadirektori asetäitjana, vastutas ta tulevikuringute eest põllumajanduse, keskkonna ja maaelu valdkondades. Graham Meadows töötas regionaalpoliitika peadirektoraadis aastatel 1989–2006 ja oli peadirektor aastatel 2003–2006. Ta oli ka komisjoni presidendi Gaston E. Thorni (1981–1985) kabinetis nõustaja ja komisjoni liikme Stanley Clinton Davise (1986–1989) kabinetiülem. Jean-Charles Leygues oli komisjoni presidendi Jacques Delors'i (1987–1992) kabinetiülem asetäitja ja regionaalpoliitika peadirektoraadi peadirektori asetäitja aastatel 2004–2007. Philip Lowe töötab konkurentsi peadirektoraadi peadirektorina alates 2002. aastast ja oli Bruce Millani kabinetiülem, kes oli regionaalpoliitika volinik aastatel 1989–1991. Jérôme Vignon, sotsiaalkaitse ja sotsiaalse integratsiooni direktor tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadis oli president Jacques Delors'i kabineti liige 1985. aastal. Tassos Bougas on üksuse juht regionaalpoliitika peadirektoraadis ja oli volinik Georgios Varfise kabinetiülem asetäitja, juhtides kooskõlastus- ja struktuuripoliikat 1980. aastate teisel poolel. Üldasjade direktor Robert Shotton, tervishoiu ja tarbijakaitse peadirektoraadis, vastutas ühenduse algatuste eest regionaalpoliitika peadirektoraadis aastatel 1989–1993 ja Soome, Austria, Rootsi ja ka Kreeka eest, kes olid just saanud uuteks liikmesriikideks. Arvamused ei pruugi ühtida Euroopa Komisjoni arvamustega.

Dirk Ahner. Tere tulemast kohtumisele, mille eesmärk on heita pilk minevikku, et analüüsida seda, mis on aset leidnud ning kuidas selline kuulus ning võib-olla ka ainulaadne 1988. aasta „Delors'i hetk“ ühtekuuluvuspoliitika sündimise ajal muutis märkimisväärselt põhimõtteid, mille tulemusena nihkuti projektijuhtimiselt strateegilisemale lähenemisele, keskendudes piirkondlikele teguritele. Soovin koos teiega heita pilgu tagasi poliitika väljakujunemisele ning lõpuks vahetada ka arvamusi selle väljavaadete kohta pärast 2013. aastat. Kogume praegu eksperthinnanguid ja soovitusi nii akadeemikutelt kui ka praktikutelt poliitika põhimõtete, piirkondade tuleviku väljakutsete, lihtsustamise võimaluste ja parema valitsemise kohta. Volinik Danuta Hübner esitleb tagasiside tulemuste aruannet 2009. aasta kevadel.

Jean-Charles Leygues. Soovime arutleda kolme küsimust. Esiteks, kas see poliitika, hoolimata mõningatest kahtlustest üleliigse bürokratia kohta, on üldse edulooks osutunud? Teiseks, milline on olnud ühtekuuluvuspoliitika väljatöötamise algne arengumudel? Kolmandaks, kas see mudel on muutunud – ja kui on, – siis kuidas on see muutunud viimase nelja seadusandliku ja eelarveperioodi ajal alates 1988. aastast, võttes arvesse ka ELi laienemist?

Tassos Bougas. Minu arvates oli komisjonis algselt esindatud kaks arvamust. „Integreerijad“, kes pooldasid Vahemere integreeritud programmi lähenemist, propageerides komisjoni tugevat esindatust liikmesriikide ja piirkondade kõrval, ning teine grupp, kes eelistasid komisjoni näha tagasihoidlikumas rollis, kus liikmesriigid on poliitika elluvijad. Selliste arvamuste esindatus on jätkuv ja tea-

Jérôme Vignon

Graham Meadows

Robert Shotton

tud määral on see toetanud eristust poliitika eksperimentaalsemate ja „kommunitaarsemate” vahendite vahel, sealhulgas uuenduslikud meetmed avaliku poliitika, uuenduslike tegevuste, ühenduste algatuste ja võrgustike kujundamiseks ja rakendamiseks – ning need tegevusprogrammid olid kasulikud liikmesriikidele ja piirkondadele.

Philip Lowe. 1979. aastast 1981. aastani olin komisjoni rakkerühma liige, mida juhtis Jean Jaeger ja mis tegeles küsimusega, kuidas struktuurivahenditega tulemuslikkust suurendada, võttes arvesse ühenduse eelarvepiirangud. Siis ei mõelnud töögrupp nii palju ühtekuuluvuspoliitika selliste peamiste põhimõtete peale nagu solidaarsus, vaid kuidas „integreeritud lähenemisega” suurendada ühenduse sekumiste tõhusust ja mõju, mis annaks võimaluse kasutada mitmesuguseid struktuurivahendeid (ERF, ESF, EIP laenud jne) piirkondlike või riiklike eesmärkide saavutamiseks ning võimaldaks Kreeka-sugustel riikidel saada ülemaailmset kasu investeringute mahust, millel oleks märkimisväärne makroökonomiline mõju ja sellest tulenevalt ka käegakatsutavad kasvutulemused. Tõhususe ja mõju entusiasmi jagasid sellel ajavahemikul mitmed liikmesriikide rahandusministrid. Komisjonile koostatud rakkerühma aruannet esitleti majandus- ja rahandusministrite nõukogus 1984. aastal, kui Graham ja mina olime president Gaston Thorni kabineti liikmed. Sellest hetkest alates alustati avalikku arutelu majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse mõiste üle. Mõlemaid ideid, nii tõhusust kui ka ühtekuuluvust, arendas edasi Jacques Delors alates 1985. aastast ning see võimaldas tal kontrollida arutelu Euroopa uue visiooni üle võib-olla et igal pool, välja arvatud anglosaksi maailmas. Kuid isegi Ühendkuningriigis andis juhtlause „integreeritud lähenemine” uue tõuke piirkondade arengule näiteks Šotimaal ja Loode-Inglismaal. See ei puudutanud ainult finantsinstrumentide tehnilist integratsiooni. See rõhutas ka küsimust, kes täpselt EL-is riikli-

kul ja piirkondlikul tasandil vastutab piirkondliku programmi kujundamise ja rakendamise iga etapi eest.

Jérôme Vignon. See on tõsi, et enne 1988. aasta suurt sündmust oli majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse ning struktuurifondide ideede üle nii liikmesriikides kui ka ülikoolides juba mõnda aega mõeldud. Arutelu tõhusa arengumudeli üle toimus paralleelselt Realpolitik’u aruteluga, mis seadis kahtluse alla selle, kas rikkad riigid peaksid jätkama rahade paigutamist fondidesse, mille kasutavad ilma mõjuta ära teised. Hüüdlauseid „Ma tahan oma raha tagasi!” ja „*Deutschland ist nicht der Zahlmeister Europas!*” (Saksamaa pole Euroopa laekur!) kirjeldasid olukorda, mis valitses Jacques Delors’i ametisse astumise hetkel ning tema vastus oli see, et struktuurifondid muudetakse sotsiaalse ühtekuuluvuse struktuuripõhimõteteks. Tegelikult toetas suurt sündmust neli olulist elementi, mis on endiselt olemas.

Esimene ehk „institutsionaalne hetk” ei ole enam nii oluline kui enne. 1987. aasta seadustekstis oli kirjas, et „selleks, et ühtne akt oleks edukas”. Poliitiline sõnum ühisturust kõige rohkem kasu saavatele liikmesriikidele oli see, et nad on valmis ühtekuuluvuspoliitika nimel pingutama. Lisaks kaasnes mitme aasta eelarve lähenemisega korralik haldamine, planeerimine, hindamine ja kontrollharjutus. „Rohkem raha” kaasnes komisjoni reguleeritud suuremate piirangute abil. Tõenäoliselt jääb selline poliitiline kokkulepe ajalooliselt ainulaadseks ka edaspidi isegi siis, kui praegu on laienemise edu tugevalt seotud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvusega.

Teine element oli „devolutsioon”. See poliitiline idee muutus populaarsemaks mitmetes liikmesriikides 1990. aastate lõpus ning tulemuseks pandi alus regioonide komiteele 1992. aastal. Ühtekuuluvuspoliitikast oli kasu eelkõige Euroopat pooldavatele osalejatele piirkondlikul tasandil, kes pooldasid ühtse Euroopa akti.

Kolmas toetav element 1980. aastate lõpus oli intellektuaalne katse arengupoliitikat üldjoontes ümber mõelda. Traditsiooniliselt olid esiplaanil olnud need akadeemikud, kes olid veendunud, et piirkondlik lähenemine sõltub põhiliselt infrastruktuuri investeringutest. Uue mõttemudeli esindajad olid aga veendunud, et ainult integreeritud lähenemine tooks esile kohaliku sisepotentsiaali ja looks jätkusuutliku kasvu. Seda arengukontseptsiooni katsetati esimest korda Vahemeremaade integreeritud programmi raames ja see hõlmas põhiliselt osalejaid kohalikul, mitte riiklikul tasandil. Kuigi Jacques Delors'i esialgset ideed, mille alusel oleks kiidetud heaks ainult piirkondlikult tasandil esitatud programme, ei võetud kasutusse, oli sellel siiski oluline mõju läbirääkimistel liikmesriikidega, mille tulemusena detsentraliseeriti ülesandeid veelgi rohkem.

Algse kava viimane element on sellest ajast olnud valiidne kõikidel järgmistel perioodidel. Lõpuks tuleb mainida ka, et poliitika eesmärkide sõnastamisel tuleb neid nimetada ka nii, et need annaks selgelt mõista, et tegutsemiseks on „Euroopa jaoks oluline põhjus“. „Maaelu areng“ oli üks sellistest põhjustest, sest see oli oluline osa ühise põllumajanduspoliitika

Komisjonis jääb aga endiselt lahenduseta küsimus, kuidas korraldada koostööd erinevate peadirektoraatide vahel, kelle hallata on erinevad vahendid. Kuna koostöö korraldamist „väljastpoolt“, uuest peadirektoraaist, ei ole rakendatud, siis on endiselt päevakorras vahendite integreerimine, sest minu arvates on saanud selgeks, et selline „koosmarssimine“ ei tooda tulemusi.

Jean-Charles Leygues. Jérôme, mis puudutab sinu kolmandat punkti kahe mõtteviisi omavahelise vastasseisu kohta, kus ühel poolel olid infrastruktuuri soosijad ning teisel poolel need, kes olid veendunud, et uuenduslikkuse ja integreeritud lähenemise tulemus oleks homogeenne areng, siis arvan, et lõpplahendus oli lihtne ja pragmaatiline. Mõlema mõtteviisi vastuvõetavuse tunnistamine ja rahastamine, nii infrastruktuuri kui ka integreeritud arengu lähenemine, lahendas ning lõpetas osaliselt ka arutelu komisjonis ning liikmesriikides.

Tassos Bougas. Tuletan siinkohal meelde majanduslikku ja poliitilist konteksti ning päris olulisi erinevusi, mis arutelu suunasid. 1980. aastatel olid vaesemates liikmesriikides kasvunumbrid küllaltki tagasihoidlikud. Samuti suhtuti ühtekuuluvuspoliitikasse, kui reguleerivasse mehhanismi, mille mõte oli leevendada võimalikke negatiivseid välismõjusid, mida põhjustasid ühenduse strateegiate arengud, kus keskenduti siseturu perspektiividele. Lisaks passiivsemale või negatiivsemale „seaduse alusel integreerimisele“ vajas ühendus strateegiaid, mis oleksid suunatud kodanikele ning mingisuguste kogukonna finantstoetuste abil algatati positiivne integratsioon. Ühtekuuluvuspoliitika eesmärged on kolm: tegeleda erinevustega, leevendada võimalike negatiivseid välismõjusid ja toetada positiivset integratsiooni. Padoa-Schioppa aruanne esitas need kõik.

Graham Meadows. Tahan tagasi tulla Tassose kolmanda ja Jérôme'i neljanda väite juurde, et

„Delors vastas, et struktuurifondid muudetakse struktuuripoliitikaks, mille eesmärk on sotsiaalne sidusus“ Jérôme Vignon

reformist. Laienemine, majanduse ümberkorraldamine ja ühisturu edukuse tagamine on loomulikult ka Euroopa jaoks tähtis. Poliitiline idee „kui aitad ennast, siis aitab sind ka Euroopa“ oli selles perspektiivis üpris edukas ning leian, et ELi struktuuripoliitika kirjeldus „Euroopa teenistuses“ kehtib ka tänapäeval, kuigi tulevikku silmas pidades on see vaja üle vaadata.

Euroopa piirkondlik poliitika on põhjendatud siis, kui see tasakaalustab lõimumise negatiivseid mõjusid või väljendab mingisugust „suurt ideed“, nagu näiteks „laienemise edu tagamine“. Arvan, et niimoodi väita on vale. Eriti just sedaviisi, et poliitikat saab õigustada ainult mingisuguse suure idee abil. Leian, et selline lähenemine ei tule meile kasuks ning meil tuleb tegeleda probleemiga.

Kuid enne, kui hakkame selle üle arutama, tahan lihtsalt midagi ära märkida, mis on seotud praeguse poliitika algusajaga 1989. aastal. Ainuke asi, millest pole veel räägitud, on see, et 1980. aastate alguses oli liidul tegelikult raha otsas, sest ühise põllumajanduspoliitika eelarvest ei olnud enam midagi võtta. Komisjon oli veendunud, et kusagil peab raha olema ning nad vaatasid läbi oma eelarveread ja leidsid lõpuks suuri summasid kasutamata krediiti ERF ja ESF varades, kus suured eelarvekohustused olid kasutamata. Komisjon seisis silmitsi olukorraga, kus vahendid oli vaja üle kanda põllumajandusse, kuid see ei olnud võimalik, sest kuigi rahasid ei kasutatud, olid need eraldatud struktuurifondidele.

Komisjon oli tekkinud krediidikriisi tõttu vihane, sest vahendeid oli eraldatud väga heldelt, kuid hiljem ei jälgitud kulutamist tähelepanelikult. See andis põhjust struktuurifondide aruteludeks ning sealhulgas sooviti, et oleks võimalik tagada eraldatud raha kasutamist. Kasulik oleks seda tänapäeval meeles pidada, kui vaieldakse automaatse kohustustest vabastamise üle (n+2 reegel) või kui kritiseeritakse programmi lähenemist. 1989. aasta reformis olid teatud elemendid, mis olid vastuseks sellele, et eelmine poliitika ei töötanud.

Teiseks tuleb mainida, et reformieelne poliitika piirdus riiklike kulutuste kaasfinantseerimisega ning avalik sektor oli erastamise tõttu juba vähenemas. Reformimine laiendas ettekavatsetult poliitika mõjuvaldkonda, et saaks arves-

se võtta neid muutuvaid tingimusi. Tuletagem meelde, et Suurbritannia peaminister oli tollal pr. Thatcher.

„Liidul on ka kolmas poliitika, mis on osa meie majanduskasvu turvisest ning on meile tasakaalustavaks teguriks – ühtekuuluvuspoliitika.” Graham Meadows

Kommenteerin ka paari sõnaga Jérôme'i arvamusega kaasnevat ohtu, et Euroopa piirkonna poliitika vajab *une grande cause européenne'i* õigustust. Samahästi võiks öelda, et poliitika on mingisuguse tehingu osa – „kui tahate ühismajandust, siis tuleb selle eest maksta“ ja hiljem „kui tahate ühisraha, siis tuleb selle eest maksta“ ja uuesti „kui tahate laienemist, siis tuleb selle eest maksta“. Minu arvates on selline tõlgendus küüniline ning see näitab mõningaid liikmesriike halvas valguses, heites kõrvale nende õiguspärased argumendid majanduskasvu kohta ning asendades need selle mõttega, et nad püüdsid lihtsalt liitu petta.

Selline lähenemine kaotab poliitika väärikuse. See on vale. Kui poliitika oli tehingu tulemus, siis miks on see endiselt päevakorras? Miks on selle mõju suurenenud? Poliitika esiletõusmisele on veel üks seletus, mis ei ole mitte ainult tõepärasem, vaid ka meie jaoks kasulik, kui me planeerime poliitika järgmist arenguetappi. Selgitus on see, et poliitika on kasvu tasakaalustamiseks. Liidul on kolm kasvupoliitikat. Liidul on ühisturg, sealhulgas kaubanduskokkulepped kolmandate riikidega, ja ka ühisraha. Majandusteadlastena oleme teadlikud, et need on kasvu põhjuseks, ja me teame ka, et turul põhinev kasv on kindlasti ebavõrdne. See põhjustab majanduse kiiret arengut, mis suurendab sissetulekute erinevusi – näeme seda

praegu Hiinas ja Brasiilias. Mõlemas riigis on liiduga võrreldes vähemarendatud piirkonna- poliitika.

Kuid liidul on ka kolmas poliitika, mis on osa meie majanduskasvu turvisest ning on meile tasakaalustavaks teguriks – ühtekuuluvuspoliitika. Piirkonna- ja ühtekuuluvuspoliitika püüab vähendada kasvu tagajärjel pidevalt tekkinud erinevusi ning aidata kaasa kasvu kiirenemisel aeglasema kasvuga piirkondades, et need jõuaksid järele liidu keskmisele kasvutasemele. Minu arvates on selline selgitus õigem ja olulisem. See täiendab Jérôme'i „tehingu“ ideed. Võib ju olla, et piirkonna- ja ühilduvuspoliitika pandi alus kindlal ajahetkel, mis oleks osa lühiajalisest kokkuleppesest, kuid see ei tähenda, et see ei piira olemasolu õigustust. Poliitika annab liidule võimaluse saavutada kasvu tasakaalukamal viisil.

Jérôme Vignon. Arutelu suuna tõttu pean üht-teist rõhutama. Jacques Delors püüdis tõesti hoida ära sellise olukorra tekkimist, kus ühtekuuluvuspoliitika ja struktuurifondide kasutamine oleks ainult lihtsalt ümberjagamine. „Tehingu“ eesmärk oli pehendada ühisturu ja ühisraha mõjusid kõige vaesematele liikmesriikidele. Ta tahtis, et rikkamate liikmesriikide huvi poliitika vastu ning selles osalemine oleks

val. Meie poliitika on palju täielikum kui lihtne ümberjaotusstrateegia. Kui me tähtsustame „tehingu“ ideed üle, siis ei pea me piisavalt oluliseks siseturu ja ühisraha mõju majandusele. Siseturust löikas kasu näiteks Saksamaa 1989. aastal ning on alates sellest ajast iga aasta siseturust tulu saanud. Samadel alustel on piirkonna- ja ühtekuuluvuspoliitikat olnud vaja kasvu tasakaalustamiseks alates 1989. aastast iga aastal. Siseturuga kaasneb pidev kasv ja ebavõrdsus. Euroopa piirkonna- ja ühtekuuluvuspoliitikaga püütakse pidevalt ebavõrdsust vähendada. Nii kaua, kuni meil on kasv, on meil ka ebavõrdsus ning me töötame selle nimel, et seda vähendada, ja selle tulemusena on ka tasakaalustatud kasv pidev.

Tassos Bougas. Ühenduse tasandil ei olnud võimalik määratleda ühtekuuluvuspoliitikat ainult ümberjaotusstrateegiana. Rõhutan, et see töötati välja tingimustega jaotuspoliitikana, mis hõlmab kolme tingimust. Esiteks peaksid ühtekuuluvuspoliitika prioriteedid kaasa aitama ühenduse prioriteetide rakendamisele. Teiseks ei tohiks ühtekuuluvuspoliitika toetused asendada riigi enda pingutusi ning neid tuleks kasutada investeringuteks. Kolmandaks kaasneb poliitika toetustega ka vastutus ja nende hea haldamine. See peaks olema „poliitika kõigi jaoks“ ja mitte ainult vaestele. Algusest peale on olnud selge, et kõik riigid peaksid sellest kasu saama.

Philip Lowe. Ühtekuuluvuspoliitika põhiline sõnum oli see, et sissetulekuid ei jaotata ümber. See oli mõeldud selliste tingimuste loomiseks, kus kõigil on võimalus siseturul osalemiseks ja sellest kasu saamiseks. Eesmärk oli võimaldada liikmesriikidel ja piirkondadel ergutada kaubandust ja investeerimist oma territooriumitel, kuid Euroopa raamistikus. See ei tähenda, et vaesematele piirkondadele antakse raha liberaliseerimise kompenseerimiseks. Kuid ei saa eeldada, et ettevõtted investeeriksid piirkondadesse, mis on halvatud halva infrastruktuuri

„See peaks olema „poliitika kõigi jaoks“ ja mitte ainult vaestele.“ Tassos Bougas

jätuv ning andis sellest väga selgelt mõista Saksamaa taasühinemise käigus, kui Saksa liidumaadest said struktuurifondide otsesed kasusaajad. „Tehing“ on seetõttu mitmetahuline.

Graham Meadows. Jacques Delors'i tahtis, et poliitika oleks rohkem kui ainult ümberjaotus ning tema seisukoht on oluline ka tänapäe-

ja töajõu ebapiisavate oskuste tõttu. Kokkuvõttes kuulub sinna alla kõik, mis aitab kaasa ettevõtte võimalikule edule, kuid mis jääb tehase uste taha. Ühtekuuluvuspoliitika liikumapanev jõud oli „piirkondade turgutamine“, mis vastandus ühe osa Euroopa eelarve jagamisele vaestele riikidele ainult seetõttu, et nad olid vaesed. Vastupidiselt kunagistele väidetele ei määratlenud ühtekuuluvuspoliitikat „nõukogus vastuseisu avaldanud vähemus“.

Jérôme Vignon. Küsimus oli väärikuse tasakaalus. Väärikus ebavõrdselt rikaste ja ebavõrdselt võimsate liikmesriikide ja piirkondade vahel, ning oldi seisukohal, et keegi ei tohiks sõltuda toetustest. Selline oli ettepaneku poliitiline kontekst. Selles peituv loogika oli loomulikult selline, et need, kes saavad rohkem toetusi, peaksid võtma ka kohustuse saavutada teatud eesmärgid. Viitasin alguses eelarve haldamisega seotud uuenduslikkusele. Kaks elementi, mis õigustasid tugeva mõjuvõimu andmist Euroopa Komisjonile, olid hindamine ja „lisaväärtus“, mis pidid netorahastajatele garanteerima, et raha kasutatakse kusagil mujal otstarbeliselt. Ma leian, et me ei ole olnud suutelised neid uuendusi täide viima. „Hindamine ja lisaväärtus“ on minu arvates suured läbikukkumised ja meie tulemuslikkust ei kajastata kuigi palju näiteks ka ühtekuuluvusaruannetes. Sama kehtib ka „lisaväärtuse“ kohta. Mõningad suuremad liikmesriigid ei ole suutnud ka seda täide viia ning sellised faktid on nõrgendanud meie positsiooni. Seega, kui vaatan tulevikku, siis tekib mul küsimus, et kas me ei saaks paremini arendada ja ka täide viia uuenduslikkust finantsvaldkonnas.

Philip Lowe. Üks meie poolt alahinnatud positiivne tegur, vastukaaluks esialgsele pessimismile, mis toetas *masse critique* struktuurifondide sekkumist makroökonomika alustel, on ühtekuuluvuspoliitika positiivne mõju ettevõtluse ootustele. Palju vaesematele riikidele tõi liikmelisus kaasa märkimisväärsed investeerin-

gud kõige vaesematesse piirkondadesse ning ELi toetusega kaasnes poliitilise ja äritegevusega seotud riski vähenemine. Samal ajal kui SKT arvestuses oli meie suurim mõju 4%, oli mitmetel juhtudel mõju palju suurem. See aitas kaasa ka teisele efektile, mida Grigoris Varfisi mulle vahetpidamata selgitas: „Ära unusta,

„Ühtekuuluvuspoliitika peamine sõnum oli, et luuakse sellised tingimused, kus kõigil on võimalus siseturul osalemiseks ja sellest kasu saamiseks.“ Philip Lowe

et me ei tegele mitte kõige nõrgemate riikide ja piirkondadega. Tegeleme kõige nõrgemate administratsioonidega.“

Teine faktor, millega me piisavalt ei arvestanud, oli integreeritud lähenemise võimalik poliitiline kompleksus. Integreeritud lähenemine ei saa olla eesmärk omaette, sest seda tuleb tasakaalustada tasuvuse ja demokraatia huvidega. Teame, et on olemas suhteliselt väikeseid riike, kus riigi valitsus on võtnud endale ainuõiguse sõna „integratsioon“ üle. Neile ei meeldinud mõte, et komisjon võttis endale õiguse „integreeritud lähenemise“ üle ning võrdsustas integratsiooni devolutsiooniga. Ma räägin teile mõned anekdoodid partnerluspõhimõtte kohta, esimese struktuurifondi programmide läbirääkimiste ajal. Meil olid iganädalased kohtumised Iirimaa kolleegidega ning tihti olid kohtumiste teemaks lahkeli ESFi ja ERFi toetuste vahel. Ühe sellise kohtumise ettevalmistuse ajal tulid Iirimaa valitsuse ministrid kokku ning peaminister Charlie Haughey ütles oma kolleegidele: „Mida me Sandro Gaudenzi sõnade järgi täna peame tegema?“ Ühel korral soovitasime neile, et Corki linnapead võiks kaasata Edela-Iirimaa programmide partnerlusbüroo liikmetele, kuid ta ütles: „Ma ei hooli

absoluutselt, mida Corki linnapeal on selle kohta öelda. Antud hetkel peame valitsuse tasandil vastu võtma keerulisi arbitraažitehingu laadi otsuseid. Meie tööhõive on kolm miljonit, mitte kuuskümmend miljonit inimest ja seega ei ole standardlähenedamine meie jaoks vastuvõetav." Seega integreeritud lähenedamine peab olema lähedalt seotud sellega, millisel tasandil seda rakendada ja milline on tingimuslikkus, mida igal tasemele rakendamise tulemusena saadakse.

Teine lugu on seotud Kopenhaageni Euroopa Ülemkoguga²² 1987. aastal, kui raammääruse kohta ei olnud veel otsust langetatud. Algselt ei pidanud DG XXII seal olema, kuid viimasel hetkel arvas keegi, et oleks parem, kui me seal oleksime. Mul oli kaasas uus elektrooniline kalkulaator ja loomulikult puudus personaalarvuti. Päeva lõpus kutsuti mind ruumi, mis asus täpselt Ülemkogu saali kõrval, kuna riigipead arvutasid kokku netosaldot. Kokkuvõtteks saime suured arvude kogumid, sest lõppude lõpuks seisnes küsimus ikkagi selles, et kas me räägime „netotehingust“, millega kompenseerida kõige vaesematele liikmesriikidele, või Eu-

tumise ainuke käegakatsutav tulemus. Kuid 1988. aasta veebruaris leidis aset erakorraline Euroopa Ülemkogu tippkohtumine ning külas tasime koos kantsler Kohliga teisi delegatsioone ja kuidagimoodi toimus vähemalt poliitilise visiooni muutus, mis väljendus milleski rohkemas kui netosaldoes.

Hiljem oli imelik kombinatsioon ennast oluliselt pidavate ja enam mitteolulisteks pidavate piirkondade vahel. See kajastab „devolutsiooni“ lugu. Baierimaa president oli Münchenisse kokku kutsunud suure konverentsi. Iga koha taga seisis teenindaja. Isegi kõige vaesemate piirkondade esindajatel, nagu näiteks Extremadura esindajal, oli oma ettekandja! 1990. aastatel arvasid inimesed, et see on piirkondade uus ajastu. Strathclyde'i esindajad istusid kõrvuti Baierimaa esindajatega ning kulus umbes kaks aastat, enne kui saadi aru, et me ei ela päris samasuguses maailmas. Küsimus oli loomulikult see, et kus on võim ja kus legitiimsus. ELi piirkonnapoliitika abil oli võimalik saavutada legitiimsust ühtedes riikides, kuid mitte teistes. Müncheni konverents oli oluline sündmus, kuid ma ei ole kindel, kas midagi sarnast võiks kunagi korduda.

Robert Shotton. Ma sooviksin natukese rääkida oma kogemustest piirkondadega. Keegi pidi kunagi valmis kirjutama programmi-nimelise dokumendi ning üks esimestest kavanditest, mis oli mõnelehekeüljeline projekt, esitati uhkusega Kreetale. Suundusime sinna, et saada kokku Kreet ametnikega, ning nad lausuvad: „Jah, see kõik on väga tore, kuid me vajame telefoni. Selle telefoniga saab helistada ainult Ateenasse. Me ei tohi otse Brüsselisse helistada. Seega, kas saaksite meile palun teise telefoni hankida?“ Me arutlesime selle üle ning lõpuks said nad teise telefoni. Järgmiseks nad lausuvad: „Me vajame uut autot. Kas on võimalik saada uut autot?“ Meie vastasime: „Olgu. Vaatame, mida saame uue auto asjus ära teha. Kuid kas olete suutelised seda programmi ra-

„Küsimus oli väarikuse tasakaalus. Väarikus ebavõrdselt rikaste ja ebavõrdselt võimsate liikmesriikide ja piirkondade vahel ning oldi seisukohal, et keegi ei tohiks olla sõltuv toetustest.“ Jérôme Vignon

roopa struktuuripoliitikast laiemas mõttes. Selles etapis ei olnud veel võimalik kokkuleppele jõuda. Kui olin samal laupäeval uuesti lennujaamas, ostsin oma naisele Taani pulloveri ning sellest ajast peale on ta kogu aeg öelnud, et see on Kopenhaageni Euroopa Ülemkogu koh-

kendama ja haldama?” Ma arvan, et oli suur erinevus kontseptuaalse projekti ja tegelikkuse vahel, mis selles riigis – ning mitte ainult selles riigis – oli teooriast väga erinev. Tegelikkuses tegelesime selles piirkonnas ja riigis „valitsuse ülesehitamisega” mitu aastat, et teoreetiline visioon muutuks reaalsuseks.

Üks väga olulisi esimesi samme Kreeka kesk-asutuste jaoks oli teada saada, kes kulutas mida. Üks neile meeldivatest programmi eripäradest oli see, et enamus laia majandusarengu tegevusala alla kuuluvaid eelarveridasid olid läbinähtavad, kus olid eraldi välja toodud keskkond, transport, infoühiskond ja teised segmendid. Kui need liideti üle riigi kokku, siis oli näha, kui palju ja millele Kreeka kulutab. Järgmise harjutusena pidid nad leidma projekte, mida võis liigitada näiteks infoühiskonna alla ning seeläbi saada Brüsselilt rohkem raha. Kuna vaja oli ka riiklikku kaasfinantseerimist, siis ei olnud projektidega seotud ministeeriumitel tegelikult kuigi palju raha järel, sest nad pidid nendesse projektidesse riigi raha paigutama.

Nii et ka kogu riigi raha oli samuti koondatud ühe haldussüsteemi alla. Esimest korda oli ELilt toetusi saaval rahandusministeeriumil võimalus reguleerida ja üle kontrollida kõikide tegevust ning see oli nende jaoks oluline samm. Järgmiseks pidid nad leidma rohkem projekte, et raha ära kulutada. Võib öelda, et nendel Lõuna-Euroopa riikidel kulus aastaid, et oma süsteemi korrastada, kui nad püüdsid koos meiega välja töötada tulemuslikumaid planeerimisvõtteid. Selline oli olukord ainult kümme aastat tagasi. Hiljem hakkasid nad tegelema keerulisemate asjadega, sh avaliku ja erasektori partnerluse või keeruliste TTA-projektidega, ning nad pingutasid kõvasti, et nendega hakkama saada. Püüdsime võidelda ka korruptsiooniga ning süsteemi nõrkustega, mida esineb mitmetes liidu piirkondades suurel määral. Saavutasime ka edu ning süsteem

on nüüd usaldusväärsem. Tahan oma pika looga öelda seda, et oleme tegelikkuses palju asju ära teinud selleks, et üleriigilist raha haldavatel valitsuse inimestel oleks vahendid ja meetmed tõhusaks haldamiseks. Usun, et oleme suutnud

„Tegelikkuses tegelesime selles piirkonnas ja riigis (Kreekas) valitsuse ülesehitamisega mitu aastat, et teoreetiline visioon muutuks reaalsuseks.” Robert Shotton

üht-teist teha ka selleks, et riigid hakkaksid ette võtma keerulisi asju. Seega, kui inimestel tekib küsimus, et kas tegevus on vastavuses poliitika olulisimate põhimõtetega, siis ma ütlesin, et on küll, kuid alustada tuleb kõige lihtsamate asjadega ning sealt edasi liikuda. Ma soovin rõhutada ka „spetsiaalse finantseerimise rida”, mis on Vahemere integreeritud programmis suurepärane. Mõte oli selles, et kõik vahendid pannakse ühte patta ning seda, mida ei olnud võimalik otse rahastada ettenähtud vahenditest, sai rahastada sellest spetsiaalsest eelarve- reast, välistades niimoodi integreeritud lähene- misele mingisuguste takistuste tekkimise.

Jean-Charles Leygues. Rääkides poliitika tule- vikuväljavaadetest leian, et peame meelde tu- letama Jérôme esimese märkuse väljaspaitva institutsionaalse hetke kohta. Liit on alati pida- nud tegelema kriisidega. 1988. aastal eksisteeri- nud poliitilised ja institutsionaalsed tingimused võimaldasid luua sellist sekkuvat ja ühenduse reguleeritavat struktuuripoliitikat. Miks sel- line vahend just sellel hetkel? Esimene pea- mine argument oli, et pärast Fontainebleau²³ tippkohtumist kerkis esile poliitiline seisukoht, mida jagasid Felipe Gonzáles, François Mitter- rand ja Helmut Kohl. Peaaegu kohe pärast Fon- tainebleau tippkohtumist omistati komisjonile

väljapaistev poliitiline legitiimsus ning selle väljenduseks oli usaldus- ja ühtekuuluvuspoliitika. Selline tegevus väljendas usaldust, et komisjon saab selle poliitika haldamisega õigesti hakkama. Õppetund saadi eelarvekriisist, mille põhjuseks peeti liikmesriikide reguleeritavat põllumajanduspoliitikat. Ühtekuuluvuspoliitika pidi rakenduma teistmoodi. See kindlus-

„Arvan, et usk komisjoni võimesse hallata eelarvet poliitilistest prioriteetidest lähtuvalt on oluline aspekt ka tulevikuaruteludes,“ sõnab Jean-Charles Leygues

tunne kestis mõned aastad ja arvan, et usk komisjoni võimesse hallata eelarvet poliitilistest prioriteetidest lähtuvalt on oluline aspekt ka tulevikuaruteludes. Aastatel 1988–1994 saatis ühtekuuluvuspoliitikat ka vankumatu usk subsidiaarsuse põhimõttesse ning keegi ei arutlenud arenguga kaasneva demokraatia üle. Sellest alates on kõik täielikult muutunud. Integreeritud arengu idee on poolehoidu kaotamas liikmesriikide seas ning järk-järgult ka komisjonis ning sellest põhjustatuna on vähenenud kindlustunne ka selles osas, mida tuleks liidu tasandil hallata.

Jérôme Vignon. Kui hakkame arutlema tuleviku üle, siis tahan rõhutada kahte asja. Esimene märkus puudutab rahandus- ja majandusministreid, sest nemad konstrueerivad suure osa ühtekuuluvuspoliitika aruteludest, mitte ei tee seda need, kes vastutavad arengu, koolituste ja infrastruktuuri eest. Majandus- ja rahandusministrid peavad võimaldama meile vahendid, mille abil saame tagada, et raha kulutatakse õigesti, mis on ka osa *Realpolitik*'u lähenemisest. Meil pole üldse selliseid vahendeid, mis koosnevad teatud mõõndustest liikmesriikidele, et neil

oleks võimalus konstrueerida sekkumisi ning vastukaaluks saaks komisjon kontrollimiseks ja hindamiseks palju väärtuslikuma vahendi. Kontrollimise teema muutub oluliseks, kui räägime majandus- ja rahandusministritega ikka ja jälle, hõlmates varasid, mida ei ole mingil kindlal hetkel tarbitud. Ettekirjutatud nõuetele vastavus on selgelt tuvastatav kõikides 1988. aasta dokumentides ning ma küsin endalt, kuidas tõlgendatakse seda tänapäeval, kui teeme ettevalmistusi näiteks aastateks 2007–2013 või perioodideks pärast seda. Teist märkust nimetan „Euroopa jaoks oluliseks põhjuseks“. Struktuuripoliitika plaan peab olema vastuokaaluks nõrdimusele. Peame olema suutelised kinnitama, et struktuuripoliitika jaoks vajatava raha vaste on midagi arukat, mida kodanikud tajuvad. Hea näide on keskkonnateema, millel on piirkonna jaoks oluline ja ebavõrdne mõju ning kliimamuutus on selliseid protsesse, mille mõju muutmiseks on ilmselgelt vaja ühistegevust. Linnades muutuvad sotsiaalprobleemid üha tõsisemaks ning minu arvates on see üks teemadeblokk, millega Euroopa peab tegelema. Mis puutub majanduse restruktureerimise üleilmastumise tingimustes, siis arvan, et meie töö ei ole veel lõppenud ning me peame paremini selle mõjusid ette nägema ja neid tasakaalustama.

Graham Meadows. Jälle räägime „Euroopa jaoks olulisest põhjusest“, mis on praegu nõrdimus kliimamuutuse ja linnade sotsiaalprobleemide üle. Jälle on Euroopa piirkonna- ja ühtekuuluvuspoliitikat liiga vähe esile tõstetud. See võib aidata kaasa keskkonnaprobleemide lahendamisele ning aidata lahendada probleeme, mis kaasnevad ümberasumisega ja mis omakorda kaasneb majanduse kiire kasvuga. Kuid mida rohkem me poliitika ühele teemale fokuseerime, näiteks keskkonnavaldkonnale, seda rohkem satume vastuollu subsidiaarsuse põhimõttega, sest piirkonnad peavad ise otsustama, kuidas nad poliitika vahendeid kasutavad, ning piirkondadel on

kindlad majandusega seotud eesmärgid. Üh-tekuuluvuspoliitika on rohkem kui keskkonna-poliitika.

Nõrdimus on alati ajutine. Meie põhjendused poliitika toetuseks peaks pärinema rohkem „majanduskasvu abil inimeste vaesumise peatamine“ tüüpi suhtumisest. Majanduskasv aitab kaasa kiiremale majanduse arengule ning põhjustab ebavõrdsust. Seda tuleb tasakaalustada ning liidul on vaja sellise sihiga majanduspoliitikat. See on igavene, mitte ajutine argument. Püsiv tõde, mitte lihtsalt nõrdimus, peab olema meie poliitika nurgakiviks.

Jérôme Vignon. Minu arvates peame jätkuvalt uusi ideid genereerima, sest entusiastlikud ajaloolised hetked ei ole kauakestvad. Seetõttu arvan, et „Euroopa jaoks olulised põhjused“ muutuvad. Hiljutiste laienemiste tagajärjel on vaesuse küsimus ja piirkondliku üh-tekuuluvuse vajadus märkimisväärselt olulisemateks saanud. Rahandusministritelt vajaliku toe saamiseks, peame oma põhiargumente jätkuvalt uuendama ning samaaegselt õigustama eelarve koostamise muutusi.

„Peame olema suutelised kinnitama, et struktuuripoliitika jaoks vajatava raha vaste on midagi arukat, mida kodanikud tajuvad.“

Jérôme Vignon

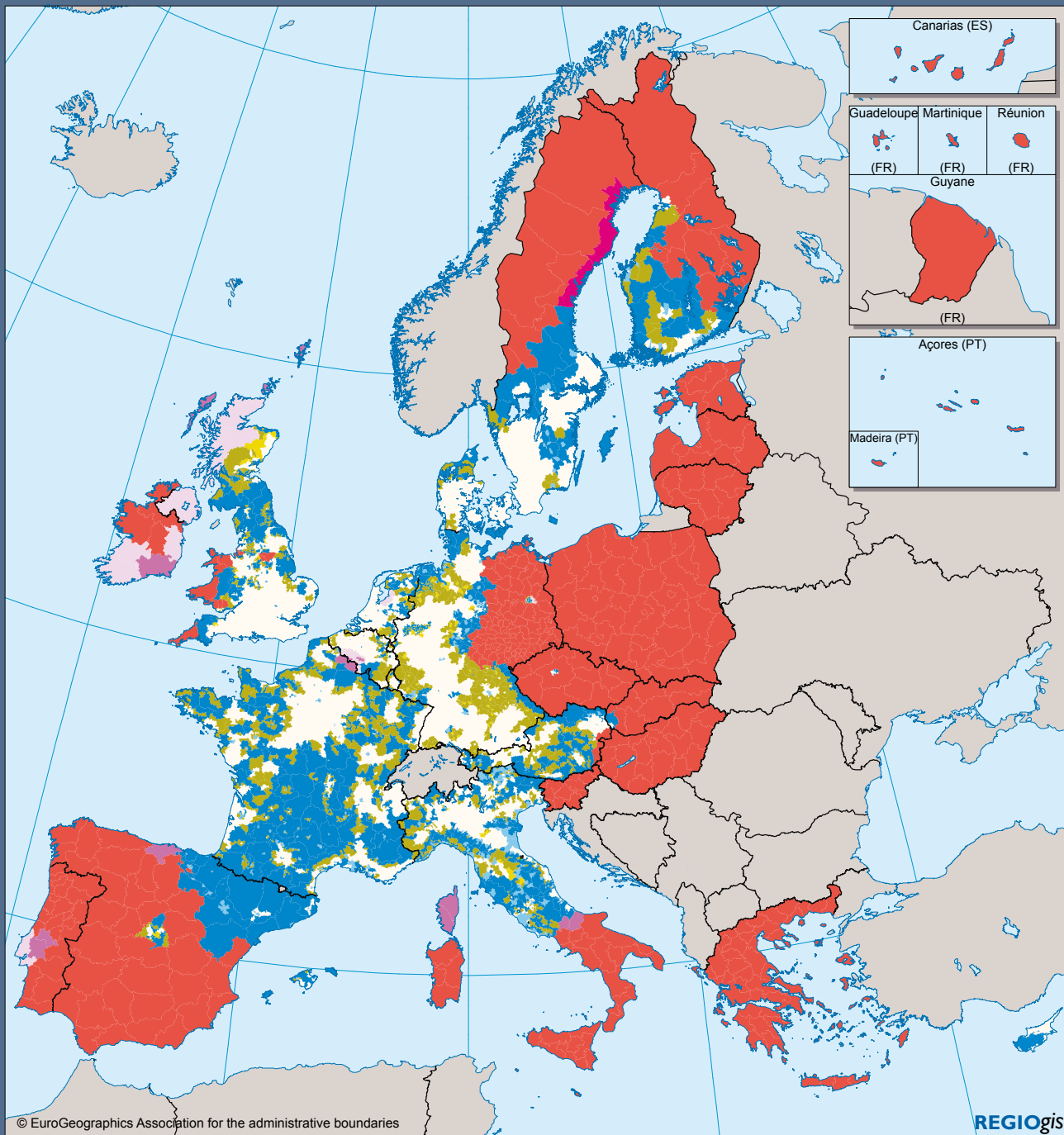
„Meie põhjendused poliitika toetuseks peaks pärinema rohkem „majanduskasvu abil inimeste vaesumise peatamise“ tüüpi suhtumisest,“ lausub Graham Meadows

LÕPUMÄRKUSED

1. 1988. aasta hindades.
2. „Ühise turu väljakujundamine“, valge raamat Komisjonilt Euroopa Ülemkogule (Milano, 28.–29. juuni 1985), COM(85) 310.
3. Padoa-Schioppa, Tommaso. et al (1987) Efektiivsus, stabiilsus ja võrdsus: strateegia Euroopa Ühenduse majandussüsteemi arenguks, Pariis; Cecchini, Paolo. (1988) Euroopa väljakutse 1992: ühtse Euroopa turu eelised, Aldershot, Inglismaa.
4. jooksvates hindades.
5. Ülemnõukogu määrus (EEC) nr 2052/88 24. juunist 1988, *Euroopa Ühenduste Teataja* nr L 185, 15.7.1988.
6. Ülemnõukogu määrus (EEC) nr 4253/88 19. detsembrist 1988, *Euroopa Ühenduste Teataja* nr L 374, 19.12.1988.
7. Ülemnõukogu määrus (EEC) nr 4254/88, nr 4255 ja nr 4256, 19. detsembrist 1988, sama ametlik Teataja, nagu eelpool.
8. Ida-Saksa liidumaad kaasaarvatud.
9. 1994. aasta hindades.
10. Ühtsest aktist Maastrichtini ja kaugemalegi: meie ambitsioonidele vastavad vahendid, COM(92) 2000 lõppversioon, Brüssel, 11. veebruar 1992.
11. Avaldanud väljaanne: *Euroopa Ühenduste Teataja* nr L 193 31. juulist 1993.
12. Vt. *Euroopa Ühenduste Teataja* nr L 130 25. maist 1994; siinkohal mainitud summa sisaldas eraldist aastaks 1993.
13. Järgnevate perioodidega võrreldavuse otstarbel, sisaldab edaspidi suhteline osa eraldisi ühtekuuluvusfondile.
14. 1999 aasta hindades.
15. Agenda 2000: tugevama ja laiema ühenduse ja Euroopa Komisjonikommunikatsiooni nimel, COM(97) 2000, 26. juuli 1997.
16. Avaldanud väljaanne: *Euroopa Ühenduste Teataja* nr L 161 26. juunist 1999.
17. Praegustes hindades.
18. Meie ühise tuleviku ehitamine – laienenud Liidu poliitika väljakutsed ja eelarvevahendid 2007–2013, Komisjoni teadaanne COM(2004) 101 10. veebruarist 2004.
19. Arvud on käesolevas lõigus 2004. aasta hindades, kuna aga peatüki muud osad viitavad jooksvatele hindadele.
20. Lõppversiooni avaldanud väljaanne: *Euroopa Liidu Teataja* nr L 210 31. juuli 2006.
21. Komisjoni määrus (EK) Nr 1828/2006 8. detsembrist 2006; *Euroopa Liidu Teatajas* nr L 45 15. veebruarist 2007.
22. 4.–5. detsember 1987.
23. 25 ja 26. juuni 1984. aasta Fontainebleau Euroopa Ülemkogu võimaldas välja tulla eelarve ummikseisust.

Struktuurifondid aastatel 2000–2006: abikõlblikud piirkonnad

Eesmärk nr 1

- Eesmärk nr 1*
- Järk-järguline vähendamine (kuni 31.12.2005)
- Järk-järguline vähendamine (kuni 31.12.2006)
- Eriprogramm

Eesmärk nr 2

- Eesmärk nr 2
- Eesmärk nr 2 (osaliselt)
- Järk-järguline vähendamine (kuni 31.12.2005)
- Järk-järguline vähendamine (osaliselt) (kuni 31.12.2005)

Eesti, Leedu, Poola, Tšehhi Vabariigi, Slovakkia, Ungari, Sloveenia, Küprose ja Malta piirkonnad on abisaamiskõlblikud alates 1.05.2004

* piirkonnad, kus SKT inimese kohta on väiksem kui 75% ELi keskmisest

Struktuurifondid aastatel 2007–2013: Lähemine ja piirkondlik konkurentsivõime ning tööhõive eesmärgid

- Lähemise piirkonnad*
- Järk-järgulise vähendamisega piirkonnad
- Järk-järgulise suurendamisega piirkonnad
- Konkurentsivõime ja tööhõive piirkonnad

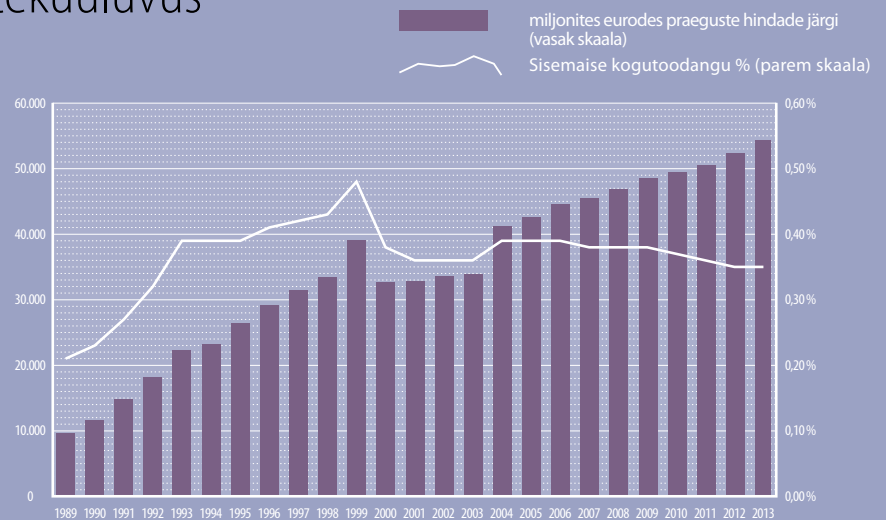
* piirkonnad, kus SKT inimese kohta on väiksem kui 75% ELi keskmisest

0 1.000 km

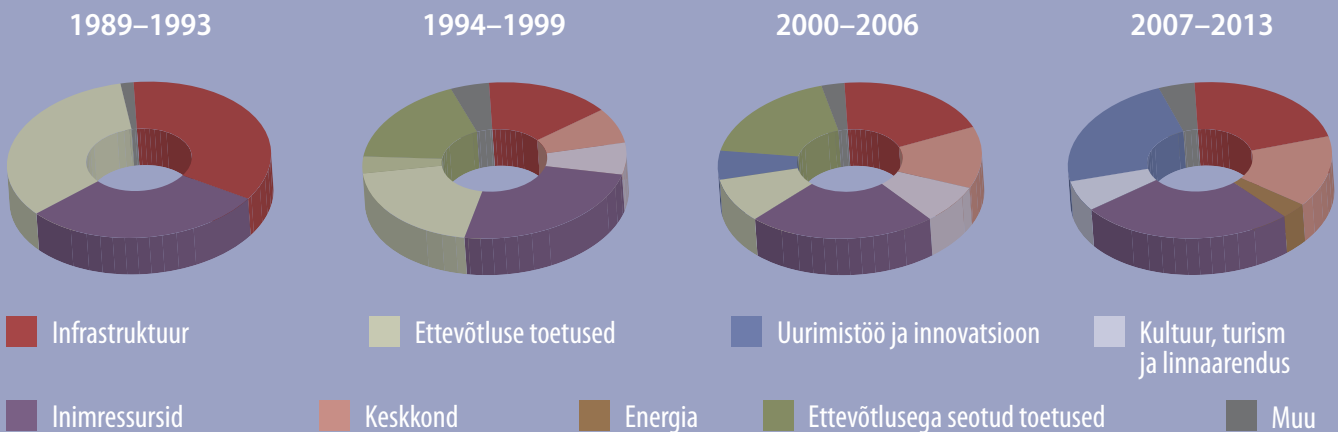

1989–2013: kulutused ühtekuuluvus- poliitika raames

Diagramm kujutab ühtekuuluvuspoliitika kulutuste muutumisi aastatel 1989–2013 nii absoluutses kui ka suhtelises arvestuses. Kui 1989. aastal olid kulutused natukese alla 10 miljardi euro, siis 2013. aastaks on struktuuri- ja ühtekuuluvusfondi toetused kasvanud 54 miljardi euron, mis on 1/3 ELi eelarvest. Suhtelises arvestuses on alates 1990. aastate lõpust liikunud vahendite maht umbes 0,4% piires ELi SKT-st.

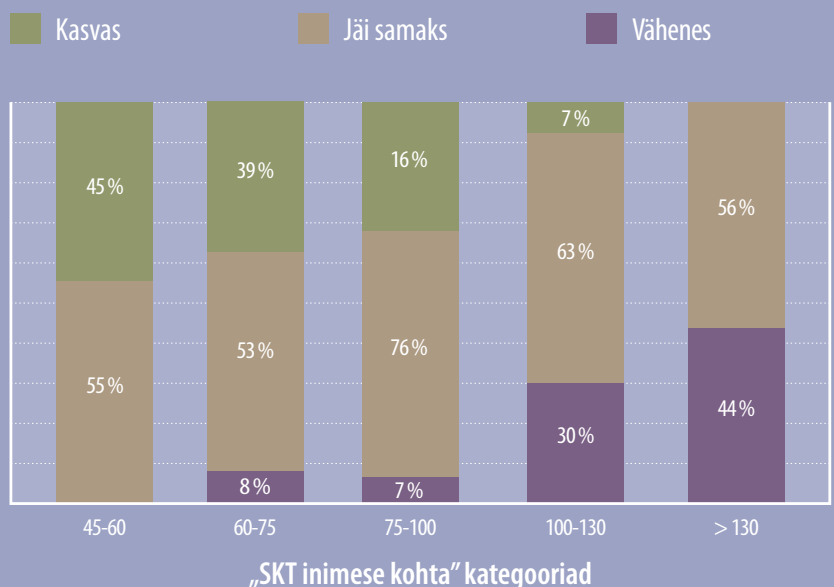
Infrastruktuurist uuendusliikkuseni

Neli graafikut kujutavad kulutuste osakaalu muutumist struktuuri- ja ühtekuuluvusfondides nelja eelarveperioodi jooksul alates 1989. aastast. Kuna vahepeal on toimunud muutusi kategooriate määratlemises, siis ei ole võimalik kõiki kategooriaid omavahel nelja perioodi jooksul võrrelda. Käesoleva perioodi vältel toetatakse umbes 1/4 eelarve ulatuses uurimistegevust ja innovatsiooni. Teine neljandik kulub tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse toetusteks ning natuke rohkem kui 20% suunatakse transpordi infrastruktuuri ja 15% keskkonnaprojektidesse.

Üleminekupiirkonnad

Graafik kujutab EL-15 piirkondade arengut aastatel 1995–2005. Jaotamise aluseks on võetud SKT inimese kohta, suhtes ELi keskmisesse määra. Graafik kujutab näiteks seda, et 45% nendest piirkondadest, kus SKT inimese kohta oli 45–60% ELi keskmisest, oli SKT 2005. aastaks suurenenud.

ELi ühtekuuluvuspoliitika 1988–2008: investering Euroopa tulevikku

Käesolev Panorama number on pühendatud üksnes Euroopa Liidu juba 20 aasta pikkusele ühtekuuluvuspoliitikale. 1988. aasta 24. juunil jõudis Komisjon kokkuleppele määruse osas, mis paigutas ELi olemasolevad rahalised vahendid majandusliku ja sotsiaalse ühekuuluvuse konteksti. Terminit kasutati esimest korda kaks aastat varem seoses ühtse Euroopa aktiga. Sellest hetkest alates on ühtekuuluvuspoliitika olnud üks olulisemaid, mõjukamaid ja kõige rohkem arutletavamaid ELi poliitikaid. Kaastöötades pöörduakse tagasi poliitika lätete juurde, arutletakse erinevatel aegadel aset leidnud muutuste üle ning millist mõju on see avaldanud varasematele ja praegusele programmiperioodile. Lisainformatsioon, sealhulgas videod, kaardid, ettekanded ja ka käesolev väljaanne 22 keeles on kättesaadaval aadressil:

http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/history/

Euroopa Komisjon
 Regionaalpoliitika peadirektoraat
 Üksus B1 – infovahetus, informatsioon, suhted kolmandate riikidega
 Raphaël Goulet
 Avenue de Tervueren 41, B-1040 Brüssel
 Faks: (32-2) 29-66003
 E-post: regio-info@ec.europa.eu
 Internetiaadress: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8200

© Euroopa ühendused, 2008
 Reprodutseerimine on lubatud, kui allikale on viidatud.

Printed in Belgium

EUROOPA ÜHENDUSTE AMETLIKE VÄLJAANNETE TALITUS
 L-2985 Luksemburg

Väljaannete talitus
Publications.europa.eu